

Att kunna se sig själv i det stora

- Ett samtal med Butler och Foucault om globaliseringen och individualiseringens motsägelsefulla inverknings på >subjektets> självbild i en västerländsk medialiserad och informationspräglad social kontext.

Författare: Lovisa Sallén

Examensarbete i Globala Studier, Bachelor thesis in Global Studies

Vårterminen 2014

Institutionen för Globala Studier

Göteborgs Universitet

Handledare: Mona Lilja

Abstract

In reading poststructuralist thinkers like Butler and Foucault I have gotten the insight of my self as a subject being not the maker of my >self> and my >identity>, but a participant in an always changing context of sociality that is constituted by and at the same time reproduce the language, the norms and the ideas that I create myself, and even the idea of having a >self>, in relation to. This proposes me the interest of putting these understandings in relation to what is >myself> and my social world and the challenges >we> stand in front of.

If we are indeed made by the discourses, norms and the sociality that surrounds us (this context contains our will for and our options of agency whether we oppose the norms or supply them), and the lines that draw up our options of possible >being> is constituted by communication of language and symbols: how do the (>western>) >subject> respond when the context of its being is dominated by the concepts of globalization, individualization and the knowledge of the unsustainability of its own living? And how is the >subject> formed when these concepts mediates through an never ending, high speed sea of information, sociality, moralisation that is made possible through social and digital media? When the discourse that forms me suddenly, in an escalating speed, opens up for me to participate and when the norms become a product that could be formed by me at the same time as their power over me are even more dominating due to the intensity of their place in my social world, how does the notion of my >self> and the making of >me> take place? I ask the question: At this point where the world is highly at risk of an unsustainable future due to overconsumption and the end of natural recourses and where the concept of globalization should offer us a notion of the >west's> continuing colonial suppression of a poorer world, is it possible to se oneself in the bigger picture?

The thesis first contains an exploration in to Butler's, with some help from Foucault's, thinking on the >subject> and its making, witch is then, with inspiration from the genealogical method of deriving which ideas about >truth> that constructs distinctions about life that >makes> human experience, used to analyse the context and leading concepts of an abstract >western> subjects sociality. I also draw upon Mohanty, Giddens and Mahmood to make a poststructuralist, feminist, postcolonial notion of what these concepts mean.

Innehållsförteckning

Inledning	3
Introduktion	3
Syfte och frågeställning	5
Disposition	6
Att ha i åtanke - Metod, subjektivitet och positionering	6
Metod	6
Analysmaterial	7
Ett problematiskt >jag> i en problematisk kunskapsproduktion	8
De två begreppen i fokus	9
Att tala om >subjektet>	10
Att tala om >globalisering>	10
Teoretisk utgångspunkt: Foucaults maktbegrepp och språkets organiserande kraft	12
Makt, vetande och subjektet enligt Foucault	12
Binära gränser som (åter)skapas genom språket	13
Analys: >Subjektets> konstitution - >Det globalisera(n)de subjektet>	14
>Subjection>	14
Angående >subjektet> och Butlers utgångspunkt i kritiken mot substansmetafysik	16
Normaliserande representationer av det symboliska	17
Symbolernas >förverkligande> – performativitet	19
>Subjektets> konstitution i förhållande till relationen makt och agens	20
Subversion - det krånglande >subjektet>	21
>Subjektet> förflyttas	22
Globaliseringens representativa innebörd	23
Performativ medial socialitet	24
Upplösning av dikotomierna offentligt/privat och globalt/lokalt?	25
Motståndets förutsättningar	28
Medvetandegörande genom medierad globalisering – Det >medvetna subjektet> tar form	30
Individualiseringens diskrepans – Det >fria subjektet> tar form	32
Sammankopplande diskussion med Mohanty	34
Västerländsk hegemoni i globaliseringens >vetande>	34
Individualism, globalisering och ny, normaliserande socialitet	35
Slutdiskussion	38
Avslutande reflektion med Anzaldúa	41
Referenser	42

Introduktion

I samband med klimatrappporten 2013 bekräftades det att västvärldens invånare, trots en växande allmän oro och ett informationssamhälle som talar om att här upprätthålls normativa livsstilar som är ohållbara och moraliskt oförsvarbara, inte har förändrat sitt sätt att konsumera och utarma jordens resurser. Av medier och forskare ställdes frågan: Varför förblir vi passiva deltagare i förhållanden vi är medvetna om upprätthåller ekologisk ohållbarhet och leder oss till en globalt akut osäker framtid? Varför förändrar vi inte vår livsstil när vi vet att vi måste?

Svaren som gavs handlade bland annat om individens oförmåga att koppla en abstrakt framtid till de vanor som blir självklara och nödvändiga då vi förhåller oss själva till normer inom den sociala sfär vi rör oss i. Forskarna menar att innan vi upplever de negativa effekterna i vår egen vardag, förblir global ohållbarhet för abstrakt för att kunna koppla till våra enskilda handlingar. Att agera utefter det vi egentligen vet att vi borde när det kommer till hållbarhet, blir oviktigt i jämförelse med att exempelvis köpa "rätt" inredning eller kläder i förhållande till de sociala ideal och normer vi omges av (och på så vis själva hjälper till att återskapa) (Vetenskapens Värld 2013)(God morgon, världen! 2013).

Men i vad som *är* en betydande del av den sociala sfär jag omges av; digitala och sociala medier, upplever jag att det ofrånkomligen finns en präglan av vad det globala informationsflödet talar om för mig att jag bör göra, och att detta även påverkar de normer och relationer som utvecklas i denna sociala sfär. Normer som säger till mig att jag verkligen *bör* bry mig om de levnadsväl jag visar upp för min omvärld - alltså mina moraliska värderingar utagerade. Min fundering blir då: I denna sociala kontext som både tillhandahåller information som medvetandegör mig om den både sociala och ekologiska ohållbarhet och orättvisa jag hjälper till att upprätthålla, och framhåller vikten och möjligheten att visa upp vad jag tycker om och gör åt dessa förhållanden; hur kommer det sig att jag ändå lyckas undkomma kraven på att förändra mitt passiva deltagande?

I min tidigare uppsats, *Fri att tycka men maktlös att förändra - En studie av blogginslag och identitetskapande runt paradoxen fri subjektivitet och maktlöshet*, diskuterade jag med hjälp av Foucault, Giddens och Bourdieu, mitt eget påstående att subjektet skapar sin verklighet delvis runt en paradox av maktlöshet och fri subjektivitet, en upplevelse som genom normaliseringsprocesser i sin tur får subjektet att återskapa status quo, trots sin medvetenhet om att det genom sitt levnadssätt deltar i globala relationer av ohållbarhet och orättvisa. I denna text kommer jag, i en teoretisk ansats i samtal med Butler, Foucault, Giddens, Mohanty och Mahmood, ta vid frågan om hur motsägelsefulla normer i kontexten av det västerländska globaliserade och medialiserade

samhället insinuerar för individen att forma sig själv som subjekt runt dem, och även teoretisera kring vad detta möjligen kan ha för effekter.

Det globala och sociala mediasamhället (med media menar jag både sociala nätbaserade medier och informationsmedia), med ett kontinuerligt, föränderligt och allt snabbare informationsflöde, kan ses som både orsak till och en effekt av globaliseringen. Här utvecklas en social arena och en interkommunikativ plattform, där globala relationer, information och representationer sprids och integreras i en till synes gränslös kommunikation. Onekligen kan det sägas vara ett talande exempel på Giddens idé om att i den senmoderna globaliseringen, med teknologins möjliggörande av gränsöverskridande interkommunikativa relationer mellan människor, flyter koncepten tid och rum samman, universaliseras och komprimeras (Giddens:1990). I detta globaliserade interaktiva nät pågår det också ett ständigt medvetandegörande, och moraliserande runt hur individer och makthavare bör handla och tycka i förhållande till globala processer av orättvisa och ohållbarhet, samtidigt som det ges möjligheter för individen till en faktisk förnimmelse av att existera i en globaliserad verklighet, med kontakt till en global helhet.

Samtidigt när jag läst bland annat Giddens och Foucault har jag tagit del av deras tankar om individen i den senmoderna verkligheten, där självskapande, reflexivitet, individualitet och subjektiv frihet är måttstockarna för hur väl individen anpassat sig efter de sociala premisser som här råder. - Något jag som deltagare i en kapitalistisk, neoliberal och konsumtionshetsande västerländsk kontext också hela tiden uppmanas och övertygas om stämmer.

Jag slår av tanken att här finns två motsatta idéer som parallellt presenteras för mig och förmedlar hur jag bör handla och vara:

Den ena existerar som effekt av det vi kallar globalisering; en ny världsbild som målas upp genom nya, globala sociala sfärer där vi inte kan bortse från globaliseringens olika processer och att våra individuella handlingar och val kopplas samman med globala effekter och relationer.

Den andra idén kan delvis förstås både som effekt av och drivkraft till globaliseringen i den senmoderna världen; individualiseringen och subjektifieringen av individen, som en produkt av en global kapitalistisk marknadsekonomi där individens förmåga att konsumera och göra självständiga val, fri från kollektiva samhälleliga konventioner, idealiseras och normaliseras.

När jag tagit del av viss feministisk och poststrukturalistisk teori har jag introducerats för kritiska resonemang gällande reproduktiva, essentialiserade, och naturaliserade idéer som bland annat

samlas under och återskapar postulaten >person> >jag> >individ> >identitet> >subjekt>. Då mitt problemområde handlar om >jaget> i kontexten av globalisering blir jag intresserad av att sätta poststrukturalistiska idéer om >subjektets> konstitution i förhållande till de representationer av globalisering och individualisering som jag förväntas förhålla mig själv till. Vad för subjektpositioner formas här för mig att inta och återskapa? Inspirerad av dessa idéer funderar jag över den paradox av samexisterande, dialektala, men motsägelsefulla idéer om globalisering och individualisering som jag i min sociala kontext förhåller mig och mina handlingar till. Jag undrar: Kan det, i ekvationen av representationer i den senmoderna kontexten och ett Butlerskt och Foucaultskt ifrågasättande av >subjektet> och dess (åter- och själv)skapande, finnas ännu en förklarande tanke till varför jag har så svårt att se mig själv i det stora?

Syfte och frågeställning

Jag utgår ifrån en poststrukturalistisk, genusvetenskaplig och postkolonial idékontext för att diskutera >subjektet> i den samtida västerländska globaliserade och individualiserade kontexten. Syftet är att genom främst Butler men också Foucaults idéer om >subjektet> som en diskursiv konstruktion, förstå hur >subjektet> agerar och förhåller sig till de representationer och den socialitet som här upprätthålls.

Genom att introducera en förståelse för de processer genom vilka >subjektet> konstitueras, utläst från Butlers genusteori och Foucaults maktteori, möjliggör jag min analys av >subjektet> då det befinner sig i kontexten av vad Giddens talar om som det senmoderna samhället, präglad av individualism och reflexivitet. Den Butlerska och Foucaultska förklaringen av >subjektet> ställs i förhållande till beskrivningar av globaliseringen, medialiseringen och individualiseringen och analyseras till ett tydiggörande av hur denna diskursiva och representativa sociala kontext påverkar >subjektets> (åter)skapande av relationer och processer det deltar i. Jag lägger fokus på föränderlighet i subjektets sociala sfär i och med betydelsen av sociala medier och ett ständigt globalt informationsflöde. Med hjälp av Mohanty och Mahmood diskuterar jag också huruvida motsägelsefulla representationer av >vetande> i den globaliserade kontexten säger emot subjektets möjliga förnimmelse av att vara del av en global(iserad) kontext. Jag undrar:

- Hur kan jag tolka och förstå Butlers tankar om >subjektet> och >subjektets> roll i Foucaults maktrelationer, för att förstå mig själv i den sociala kontext jag kan sägas befinna mig i?

Min tolkning av detta bildar ett ramverk av förståelse med vilket jag därefter resonerar kring frågorna:

- Hur påverkar olika idéer om idealt >varande> och nya former för agens i socialiteten av den samtida senmoderna kontexten, >subjektets> uppfattning om sig själv och sin möjlighet att påverka de förhållanden och relationer det tar del i?
- Hur påverkas >subjektets> performativa agens av dessa parallella normaliserande processer av globalisering, individualisering och social medialisering?
- Vad finns det för motsättningar för, det av västerländska diskurser konstituerade >subjektet>, att kunna se sig själv och sin handling som del i en global relationell kontext?

Disposition

Härefter följer ett metodavsnitt som också inkluderar kommentarer om problematiska aspekter och ett förtydligande och problematiserande av de två begrepp som står i fokus, >subjektet> och >globalisering>. Därefter förklaras två poststrukturalistiska utgångspunkter för min teoretiska analys. Under rubriken >subjektets> konstitution - >det globalisera(n)de subjektet> inleder jag min analys av undersökningsområdena >subjektet> och den senmoderna samtida kontexten. Materialet sammanfattar min förståelse av Butler och Foucaults >subjekt> - teoretiska verktyg som utgör en begrepps- eller idékontext genom vilken jag kan förstå subjektets konstitution. Detta följs av beskrivningar av globalisering, individualism och digital medialisering, som diskuteras i förhållande till min förståelse för >subjektet>. Det följs av en sammankopplande diskussion som inleds med Mohantys postkoloniala perspektiv. Analysen resulterar i en slutdiskussion och avslutningsvis tar jag, med inspiration av Anzaldúa, upp en vidare tanke som diskussionen fört mig till.

Att ha i åtanke – metod, subjektivitet och positionering

Metod

Denna text är en teoretiskt ansats baserad på tidigare forskning och teori som analyseras och diskuteras i ljus av varandra. Jag presenterar teorier och beskrivningar av mina två undersökningsområden.

1. Hur >subjektet> konstitueras
2. Globalisering i den samtida senmoderna kontexten

Den första delen presenterar en analysram som ger mig verktygen att diskutera den senare i ljuset av min frågeställning. För att förstå >subjektet> i den senmoderna kontexten måste jag förstå hur

>subjektet> konstitueras. Detta resulterar i att jag kan presentera mitt >subjekt> i den senmoderna västerländska kontexten och socialiteten. Tanken är att föra ett resonemang, ett samtal, snarare än att göra påståenden eller ge konkreta svar.

I linje med min poststrukturalistiska invigelse har jag inspirerats av ett genealogiskt metodperspektiv (sprunget från Nietzsche och utvecklat av Foucault) som vill härleda konstitutionen av villkor för erfarenhet från tron på vissa begrepp, distinktioner och systematiska förklaringar som givna. Genealogins metod handlar alltså om att undersöka vilka föreställda idéer som skapar vissa handlingars logik och på så sätt visa hur handlingar skapar skenet av en naturlig nödvändighet, och därigenom återskapas. I min läsning av Butler och Foucaults teorier har jag med inspiration av den genealogiska metoden, försökt uttolka vilken uppfattning om >subjektet> som skapar logik i deras resonemang om genusidentitet, normaliseringsprocesser, socialitet, makt och kunskap - och omvänt, vad för syn på dessa saker som skapar logik i >subjektet>. Jag har försökt tolka och fokusera idéerna om >subjektet> och dess roll och på så vis bilda en referensram kring >subjektet> som jag sedan använt då jag analyserat hur >subjektet> reagerar på den samtida senmoderna kontext som beskrivs i texterna om globalisering, sociala medier och individualisering. För att göra detta har jag tittat på vilka antaganden om >subjektet> som inte uttalas utan förutsätts i dessa texter, analyserat hur detta stämmer överens med Butler och Foucaults syn på hur >subjektet> konstitueras, och dragit slutsatser om vad för verkningar kontexten >egentligen> implicerar för ett Foucaultskt och Butlerskt >subjekt>. Genom att inspireras av de genealogiska frågeställningarna om ursprunget för konstruktionen av villkor för erfarenhet - Vilket vetande utgår villkoren från? - Vilka syften tjänar dessa villkor? - Hur formar dessa villkor människan? - har jag försökt tolka vad för beteenden som skapar de antaganden som beskrivs i den senmoderna kontexten och hur beteendena på så vis skapar logik i antagandena (Lappalainen, 2011:3-4,8-10)(Butler, 1990: 88).

Analysmaterial

Jag skapar min poststrukturalistiska förståelse för >subjektet> med hjälp av Butlers *Genustrubbel, The Psychic Life of Power - Theories in Subjection, Genus Ogjort* samt Foucaults *Power/Knowledge och Sexualitetens Historia vol. 1*. För en postkolonial feministisk förståelse för subjektets agens och för globalisering som en produkt av västerländsk hegemoni använder jag Mahmoods *Feminist Theory, Embodiment and the docile agent* och Mohantys *Feminism Utan Gränser*. Att jag valt Butler och Foucault för att förstå >subjektet> beror på att de presenterar förklaringar och beskrivningar av en mänsklig verklighet som även blivit till min egen förståelse av verkligheten, och där kritik av det >sanna> och av det konstanta också är grundläggande. Enligt

min egen förståelse är det inte heller möjligt att tala eller >producera kunskap> om globalisering, socialitet och >subjektet> utan att anta ett postkolonialt, feministiskt och poststrukturalistiskt perspektiv. Dessa perspektiv ifrågasätter den traditionella akademiska kunskapsproduktionen och skrivandet på ett sätt som gör det möjligt för mig att påstå att även mitt sätt att forma denna text är del av en genusvetenskaplig metod för ett genusvetenskapligt syfte, vars motiv jag framför under nästa rubrik.

För att prata om den kontext av globalisering, individualisering, och digital medialisering där mitt >subjekt> befinner sig, diskuterar jag bland annat Giddens tal om den senmoderna globaliseringen tillsammans med texter om dess separata fenomen av bland annat Fuchs, Rantanen, Lindell, Hinton & Hjorth, Boli & Elliott, Askanius & Gustafsson, avsnitt av Filosofiska Rummet och min egen uppsats från 2013. Dessa texter (förutom möjligen min egen) presenterar konkreta beskrivningar och vedertagna definitioner över hur fenomenen fungerar, vilket passar den genealogiska metoden. Vissa av texterna behandlar kombinationer av dessa fenomen, men jag har inte hittat texter som kopplar ihop dem till ett enda kontextuellt sammanhang eller ställer dem i ljus av Butler och Foucaults >subjekt>.

Ett problematiskt >jag> i en problematisk kunskapsproduktion

Genom Haraways (1988) koncept *situerad kunskap*, lutar jag mig mot insikten om att all kunskap som produceras kommer från ett >subjekt> befinnandes i en kontext där maktrelationer situerar vilket >vetande> som implicerar en >sanning> som alltid endast kan vara just kontextuell och beroende av de maktrelationer som i sig upprätthålls av detta >vetande>. En tanke överensstämmande med Foucaults makt/vetande-begrepp, och en kritik av den västerländska traditionella akademiska kunskapsproduktionens uttalade strävan efter >objektivitet>. Då objektiviteten (enligt detta perspektiv) är omöjlig, motverkar en sådan uttalad tro på en kunskapsproduktion som är >sann> snarare sitt eget syfte. Idealiserandet av >objektiviteten> och sökandet efter >sanning> har producerat gränser och normer även för skrivandet - vilken ton det bör ha, vilka ord som bör användas samt den paradoxala normen att subjektet som skriver den bör döljas för att framhäva textens >objektivitet>. Inom akademin har vad som anses som legitim kunskap och vetenskaplig text berott av de idealiserade symbolerna av maskulinitet, rationalitet, objektivitet och positivism som genom hegemoniska diskurser antagit värdet av >sanning> - alltid i relation till de motsatta och >felande> feminina, irrationella, subjektiva och relativa. I enighet med vad jag anser som ett av den tvärvetenskapliga genusvetenskapens viktigaste projekt - att ifrågasätta den traditionella kunskapsproduktionen och dess anspråk på >objektiv sanning> - inspireras jag av möjligheten att producera text som ser ut och känns annorlunda och som

implicerar en annan möjlig inställning till vad som kan vara kunskap. Jag utgår från att det enda sättet för mig att ge läsaren en närmad möjlighet att avgöra texten och dess anspråk på kunskap, är att istället för att i namn av objektivitet försöka suddas ut eller gömma mig själv i texten, tydliggöra min närvaro i den, mina syften och min tolkning, och på så vis erkänna dess subjektivitet (Haraway, 1988)(Alnebratt 2009: 213-221). Ett av mina motiv till denna text är att göra just detta, och i enighet med min poststrukturalistiska övertygelse, i viss mån ifrågasätta formen för hur en sådan här text bör skrivas, och hur kunskap bör produceras.

Denna text om hur >subjektet> skapas präglas alltså allt igenom av mitt eget subjektiva >själv>. Som vit, medelklass, född i Sverige, normat och med en normativ köns- och sexuell identitet vill jag inte blunda för hur de privilegier jag vuxit upp med format mina perspektiv och erfarenheter. Ändå är detta svårt för mig att se, hur mycket jag än tror att jag vill. Vilket naturligtvis beror just på det tolkningsföreträde jag på grund av dessa privilegier tar för självklart och inte kan se bortom. Jag begränsas av min subjektiva föreställningshorisont, mina kontextuellt bundna personliga erfarenheter och de normer jag förhållit mig till beroende av min position i olika samhällliga kategorier och identitetsordningar, vilket jag ber er som läsare tänka på. På samma sätt kritiserar jag mig själv i min motsägelsefulla handling att producera ännu en text ur denna västerländska, normativa och privilegierade position, som jag själv kan definieras tillhöra. Det är också just denna oförmåga att se sin egen position, samt rädslan för att erkänna sig själv och sin omgivning som motsägelsefull, som jag i denna text adresserar.

I mitt sökande efter information om hur >subjektet> skapar sig själva i förhållande till en eskalerat föränderlig social kontext som präglas av sociala medier och individualisering, slås jag av hur få vetenskapliga texter jag hittar som berör dessa förändringar. Förändringar som jag själv i allra högsta grad upplever som verklighet med en betydande roll i forandet av det allmänna samtalet i Sverige idag. Här finns en problematik värd en helt egen uppsats: Vad händer när kunskapsproduktionen inte längre hinner producera >legitimerad> kunskap om mänsklig verklighet i takt med den eskalerade föränderlighet som är resultat av teknologisk utveckling? Vad händer med kunskapsproduktionen då den uppbromsas av sina egna premisser för >legitimitet> och >sanning>? Är den då längre >sann>?

De två begreppen i fokus

De två idémässiga huvudbegrepp som texten rör sig runt, >subjektet> och >globalisering>, behöver jag inledningsvis både definiera och problematisera.

Att tala om >subjektet>

När jag talar om >subjektet> talar jag om det som konstituerat i relation till subjektspositioner som representeras av dess omgivande diskurser och normer. >subjektet> är alltså ett abstrakt begrepp och syftar till den av diskurser konstituerade >individens>. Jag följer här främst Butler som talar om >identitet> som ett resultat av diskursiva praktiker, både skapandet av olika identitetskategorier och själva tanken om >identitetens> existens i sig (Butler, 1990:68-69). *Subjektspositioner* används för att tala om abstrakta och föränderliga symboler för ett >subjekts> specifika möjliga >varande> som individen genom performativitet skapar sig själv som. >Subjektet> förhåller sig själv och försöker >inta> flera olika subjektspositioner vilka blir till, återskapas och förändras genom normaliserande representationer som förmedlas till individen genom omgivande diskurser (Lindell, 2004:20). Genom att förhålla oss själva till dessa symboler eller subjektspositioner, som något vi är eller inte är, skapar vi vår uppfattning om vår subjektiva och essentiella identitet.

Jag vill påtala det faktum att när jag använder ordet >subjekt> för att tala om ett >själv> som uppstått ur den specifika historiska och sociala kontext som utgör det som brukar pratas om som >väst>, hjälper även jag till att upprätthålla de koloniala och imperialistiska kvarlevorna av ett perspektiv som utger sig för att vara universellt och allomspännande, men som egentligen bara handlar om just >västerlandet>. Att tala om >subjekt> som om det vore ett allomfattande begrepp för människan, implicerar indirekt att de som inte passar in i beskrivningen, är >objekt>. Detta upprätthåller en västerländsk hegemonisk diskurs, framställande den västerländska individens verklighet och den västerländska idékontexten som byggande på en universell >sanning> och >människa> och vad som faller utanför detta till något annat, något fel, som därigenom blir legitimt att försöka förändra (Mohanty, 2003:34). Jag vill också understryka att >subjektet> jag talar om befinner sig på en abstrakt nivå och att egentligen kan inte det verkliga >subjektet> talas om utan hänsyn till dess specifika kulturella, sociala kontext och dess position i skärningspunkten mellan olika maktordningar och inom olika identitetsordningar, gällande exempelvis genus, etnicitet, klass, religion, funktion, mm (de los Reyes & Mulinari, 2001). >Subjektet> jag talar om existerar alltså inte som något annat än en abstrakt symbol av generaliserade tendenser.

Att tala om >globalisering>

Med hjälp av Appadurai (1998: 33-6) tolkar jag förenklat begreppet/idén om globalisering som fenomenet av lösgöranden och sammanknytningar av dimensioner av etnicitet, kommunikation, teknologi, ekonomi och ideologi som rör sig i allt högre hastigheter över jordens nationella,

kulturella, sociala och fysiska gränser. Jag vill också här tillägga den ekologiska dimensionen i globaliseringens koncept, som både påverkar och påverkas av alla jordens människor. Eftersom jag tolkar det som att själva globaliseringen består just i dessa globalisera(n)de politiska, sociala, kulturella, ekonomiska, teknologiska och ekologiska dimensioners beroende, upprätthållande och legitimering av varandra, rör min frågeställning oundvikligen dem allas påverkan på >subjektet>.

I texten inriktar jag mig på globaliseringens dimensioner av en social kontext bestående av sociala medier, globala informationsflöden och kulturella representationer genom media. Och dels vad själva >idén> om globalisering konstruerar och implicerar. Med Mohantys postkoloniala feminism som utgångspunkt förstår jag också globaliseringen som del av en >västerländsk> diskursiv kolonisering. Att använda en benämning som >globalisering> för tendenser och fenomen som till största del innebär västerländska idéers och koncepts rörelse över gränser, och att själva idén om den, så väl som dess effekter, tolkas ur en hegemonisk västerländskt världsbild, i och med det tolkningsföreträde en hegemonisk västerländskt situerad kunskapsproduktion innebär, säger till mig att det också bara är >västerlandet> som görs till rätt, det mänskliga, universella, naturliga i >globaliseringen> (Mohanty, 2003:33-57). I texten utvecklas dessa tankar angående min fråga om huruvida (det västerländska) >subjektet> verkligen har möjlighet att se sig självt i en global kontext, då denna möjlighet existerar inom ramarna för de representationer av idén om globalisering som presenteras i en västerländsk >sanning>.

För att föra mitt resonemang om en specifik kontext där specifika subjekspositioner skapas använder jag ibland begreppet >senmodernitet>, vilket syftar till ett fördjupat tillstånd av modernitet som karaktäriseras av globalisering, medialisering och teknologisk utveckling. Jag vill förtydliga att begreppet >senmodernitet> används i denna text som ett ramverk för ett specifikt kulturellt tillstånd, snarare än en tidsepok, genom vilket vi kan förstå sociala processer som fungerar i detta (Lindell, 2004:16-17).

Ibland påtalar jag ett >vi>, menat som ett abstrakt >vi>. Då jag talar om det västerländska >subjektet> skriver jag det som mitt eget **jag** eller som >subjektet>.

Teoretisk utgångspunkt: Foucaults maktbegrepp och språkets organiserande kraft

Eftersom mitt syfte med texten är att föra ett teoretiskt resonemang genom att belysa vissa fenomen ur ett poststrukturalistiskt, feministiskt och postkolonialt perspektiv, presenteras de teoretiska resonemangen och begreppen för min analys genomgående i texten. Resonemangen inleds här med en förklaring av två grundläggande poststrukturalistiska tankegångar jag lutar mitt resonemang emot.

Makt, vetande och subjektet enligt Foucault

Foucault talar om makt inte som något vissa *har* och andra inte, inte heller som en separat autonom kraft i förhållandet till människan, utan som ett flöde som verkar relationellt *genom* och *av* alla individuella krafter och relationer. Makt är ett maskineri ägt av ingen och alla. Vi kan se makt som kraft flödandes genom relationer och som bildar sammanlänkade, ständigt föränderliga nät som vi alla är en del av, påverkar och (åter)skapar. Maktrelationer verkar genom olika kontexter och skapar separata men fungerande och ständigt föränderliga system. Vi kan inte se på enskilda händelser eller fenomen i olika kontexter, lokalt eller globalt, som exempel på en och samma styrningsrelation, utan snarare som delar av upprätthållandesystem av relationella mot(stånds)krafter, som verkar parallellt och dialektalt, betingade av varandra, och måste därför analyseras utifrån sin specifika kontext. Denna kraft, inbäddad i styrningsrelationer, bärs alltså också av alla individer samtidigt som vi hela tiden påverkas och skapar oss själva i förhållande till de styrningsrelationer som vi är del av. Dessa materialiseras också för oss i samhälleliga förhållanden som tar sin form genom >vetande>, diskurser och normaliseringsprocesser som säger till oss vad som är sant och hur vi bör vara, och på så vis disciplinerar vi oss själva att upprätthålla dessa förhållanden och legitimerar diskurser som sanna. Vi förhåller oss alltså till dessa upprätthållande system och styrningsrelationer genom att disciplinera oss att tro att det är vår egen vilja, men vi kan också förhålla oss genom att göra motstånd gentemot dem. Även detta motstånd är alltså beroende av och samtidigt en förutsättning för maktrelationernas verkan. Makt tar sin form genom oss och de relationer vi har till varandra, vare sig vi förstår det eller inte, och verkar på så vis både som en repressiv och produktiv kraft för människan (Foucault, 1976: 102-111) (Foucault, 1980: 98, 109-133) (Barker 1998:56-58).

Enligt Foucault går det inte heller att skilja makt och kunskap åt. Det som uppfattas som kunskap och som i denna text benämns som >vetande> uppstår genom relationer av makt där språket och ett visst sätt att tala om ett ämne - ständigt föränderliga diskurser, beroende av historiska, lokala

specifika kontexter - genom normaliseringsprocesser skapar vad som anses vara sant och falskt, rätt och fel, normalt och avvikande. Tillsammans skapar makt/vetande-relationen subtila och uttryckliga kriterier för tänkande, vars ontologiska resonemang sällan eller aldrig ifrågasätts, då makt skapar detta vetande till en historisk och framtida verklighet. Vi skulle kunna säga att sanningen liksom införlivas i efterhand - efter det att vi tror att vi vet den. På så vis är vetande och makt oskiljaktiga och dialektala, det ena existerar inte utan det andra, och genom att skapa sanning i varandras >varanden> upprätthåller de varandra, så väl som de funktioner och relationer deras specifika kontextuella form förmedlar. Foucault visar denna makt/vetande-relation genom exemplifierande utdrag ur historien som påvisar att övertygelser om vad som är sanning och inte vid en speciell tidspunkt är beroende av ständigt föränderliga och kontextuella diskurser av >vetande>. Alltså: maktrelationer upprättar förhållanden där en viss typ av >vetande> skapas, och detta >vetande> i sig legitimerar de samma maktrelationer som implicerar vilket >vetande> som skall finnas till i en viss historisk och specifik kontext. Diskurser som initierar normaliseringsprocesser får individer att skapa >vetandet> (och därigenom den form makten tar sig) till sanning genom att disciplinera sig själva där efter (Foucault, 1976: 108) (Foucault, 1980:105-133, 118-121)(Butler, 2004: 213) (Barker, 1998:22-25).

Det är också utifrån denna Foucaultska syn på individens position och uppfattning om sig själv i dessa flytande och dialektala maktförhållanden/relationer som jag genom texten kommer diskutera subjektet.

Binära gränser som (åter)skapas genom språket

Liksom Foucaults syn på subjektets oundvikliga och dialektala plats i de maktrelationer som på samma gång möjliggör och begränsar dess tillgång att utnyttja makt som kraft för förändring, grundar jag mitt resonemang i poststrukturalistiska teoretiker som Derridas (Stocker, 2006) perspektiv på vår uppfattning om verklighet och sanning som omöjlig att separera från det språk vi använder för att förklara den. Tanken att språket skapar vår uppfattning och inte det motsatta, delas också av Butler (Butler, 1990:37-39,76-88) och Foucault. De symboliska värden som ord och grammatik utgör skapar för oss den mening vi har möjlighet att fylla vår verklighet med, och begränsar oss därmed eftersom vi inte kan kommunicera sådan mening utanför språket. Men vi kan alltså inte heller existera bortanför språket då det sätter upp ramarna för hur vi uppfattar vår omvärld och vårt förhållande till den, och på så vis förutsätts själva vår uppfattning om >varande> av språkets ramverk. På så vis kan vi säga att språket konstituerar vår verklighet och det finns inte heller någonting bortom det, ingen fördiskursiv essens (Butler, 1990:39)(Lenz Taguchi, 2004: 56-

65).

Språket får oss att uppfatta vår verklighet som indelad i dikotoma motsatspar som sant/falskt, rätt/fel, manligt/kvinnligt, kultur/natur, etc. En föreställning som också får oss och samhället att dela in egenskaper, idéer, ting, oss själva och varandra i åtskilda kategorier och tillskriva dem olika värden som ser olika ut beroende på vilken kulturell och historisk kontext vi befinner oss i. Detta gränsdragande legitimerar på så vis att vi också behandlar varandra annorlunda och upprätthåller orättvisa och ohållbara makthierarkier både lokalt och globalt, och implicerar gränsdragande processer av Vi och Dom. I texten utgår jag från att de genom språk och diskurser skapade binära oppositionerna, får individer att (åter)skapa gränser gentemellan varandra där föreställningar om >sanningen>, >det rätta>, >subjekt>, etc. enbart kan finnas till genom en motsats som appliceras på något annat (Stocker, 2006)(Butler, 1990: 41-42, 74-75). Det finns alltså inte någon egentlighet bortom konstruktionerna av >essens> då mänsklig uppfattning i sig självt konstitueras av och konstituerar denna konstruktion. Språket tillgängliggör vilka >varanden>, det vill säga vilka sätt att vara ett >jag>, som står till buds. Det språkliga, och således det uppfattade >jaget> är en konsekvens av grammatiken som styr personers tillgänglighet, men det är också i språket som begriplighet skapas och upplöses (Butler, 1990: 37). ”*Jag står inte utanför det språk som strukturerar mig men jag är inte heller helt determinerad av språket som gör detta >jag> möjligt [...] det innebär att du aldrig möter mig oberoende av den grammatik som gör mig tillgänglig för dig*” (Butler, 1990: 37).

Bevisligen är det så att de >varanden> baserat på >sanning> som är möjliga och omöjliga för subjektet, i och genom språk och diskurser ständigt förändras. Det är vad Foucaults makt/vetandebegrepp förklarar. Hur denna förändring kan ske, det kommer jag förhoppningsvis närma mig.

Analys:

>Subjektets> konstitution - >Det globalisera(n)de subjektet>

För att analysera det västerländska >subjektet> i kontexten av den senmoderna globaliseringen, medialiseringen och individualismen, behöver jag presentera och diskutera >subjektet>, både själva idén om det och hur det skapas och skapar sig själv i förhållande till de processer och relationer som jag delvis presenterat ovan, och som jag förstår framförallt genom Butler och med hjälp av Foucault. >Subjektet> flyttas sedan från diskussionen om dess konstitution, till den samtida senmoderna idékontexten. Här presenteras beskrivningar, representationer och idéer om

denna kontext, vilka initierar processer av identitetskapande för >subjektet>. I en sammanflätande analys vill jag påvisa hur >subjektet> genom normativ agens definierar och förhåller sig själv till konstruerade idéer om >sanning>, vilket förklarar och på så vis upprätthåller dess erfarenhet, beteende och roll i maktrelationer. Jag vill förstå mig själv i min samtid, men då måste jag först förstå processerna genom vilka >subjektet> skapas.

>Subjection>

När jag ska försöka översätta ordet *subjection*, det ledande begreppet i Butlers *The Psychic Life of Power – Theories in Subjection* (1997) så hittar jag inte riktigt något tillfredställande alternativ. *Underkastelse*, som kommer upp i datorns översättningsprogram, känns inte alls som att det fångar de betydelser som ordet vill inbegripa. För delvis så innefattar det just det - att vara underkastad, dominerad och subordinerad den makt som verkar utanför en själv och bortom ens räckvidd för kontroll eller ens begriplighet. Men det inbegriper samtidigt också själva konstitutionen av mig som >subjekt>, de idéer jag leds av och de handlingsmöjligheter som driver mig. Till och med idén om >mig> och min unika >identitet> är beroende av detta koncept - *subjection*. Detta för att makten är oskiljbar från mig och kontinuerligt skapar de diskurser genom vilka jag bildar min uppfattning om mig själv och min omvärld. Makten driver min vilja och mina val och sätter ramarna för både hur jag tänker och vad jag säger. Jag >är> och producerar i viss mån alltså samma makt som begränsar mig. Jag *gör* mig själv som >subjekt> på samma gång som detta *görandes* möjligheter konstitueras av den makt som både begränsar och förutsätter mitt varande. Om vi går tillbaka till det språkliga kanske vi kan säga att >subjection> är både själva aktionen att bli, och faktumet av att vara ett substantiv. Följade åtta sidor finns till för att förklara vad jag, ledd av Butler och Foucault, menar med dessa påståenden.

I *Genus Ogjort* förklarar Butler illustrativt >subjektets> *görande* av sitt eget genus som en oupphörlig ”praktik av improvisationer inom en scen av tvång”. Genus *görs* alltid i förhållande till en omvärld, inför någon eller tillsammans med någon, och ofta utan vetskap eller vilja. Detta resonemang grundas i tanken att vår förmåga att existera som individer beror på sociala normer som existerar bortom oss (Butler 2004:23). Om sägningarna om genus kan appliceras på idén om det enhetliga, substantiella >subjektet> eller >identiteten> skulle det också kunna förklara hur jag tror att vad jag ser som min >identitet> är något jag själv äger, själva resultatet av mitt >jag>. Men att dessa idéer och begrepp som jag grundar detta >jag> och denna >identitet> i är något som är bortanför mig. De befinner sig i en socialitet och i relationer av makt utan ursprung, upphovsperson eller kanske ens ansvar. Eller kanske snarare en enorm mångfald av urskiljbart ursprung och ansvar där jag själv också svarar. Men i så fall inte bara för mig, utan även för alla

andra.

Enligt Butler konstitueras >subjektet> genom att performativt materialisera de normativa berättelser om vad det är att vara människa som presenteras i dess sociala omgivning. Kanske kan *subjection* också sammanfattas som processen genom vilken >subjektet> skapas/skapar sig själv i förhållande till den fabricerade *idén* om >subjektet> och dess >subjektivitet> som avspeglade och innehavare av en universell >sanning> och >essens>. En föreställning som enligt Foucault alltså produceras genom diskurser av >vetande> och relationer av makt. *Subjektivitet* är då den oreflekterade upplevelsen av att vara detta mänskliga socialt konstruerade >subjekt> (Butler 1997). Vad det >är> att vara en person är alltså beroende av diskursiva relationer. Det gör också personens specifika >identitet> till en rörlig punkt där kulturellt och historiskt bundna relationer sammanfaller och skapar föränderlig mening (Butler 1990:60).

Angående >subjektet> och Butlers utgångspunkt i kritiken mot substansmetafysik

Butler ställer i *Genustrubbel* (1990: 67 -73) frågan om vad >identitet> eller >person> egentligen kan betyda och ifrågasätter antagandet att identiteter har ett inre sammanhang, är enhetliga, självidentiska och konstanta i sin form. Följande Foucault behöver vi förstå vilket >vetandet> som producerat idéerna om vad som är en >identitet>, >person> eller >subjekt>. Butler frågar sig ”i vilken utsträckning är >identiteten> ett normativt ideal snarare än en beskrivbar erfarenhet? Och på vad sätt styr den reglerande praxis som bestämmer genus och även kulturellt begripliga föreställningar om identitet?” (Butler, 1990: 68). Essentialistiska idéer har naturaliserat tankar om >koherens> och >kontinuitet> hos >personen> som egentligen inte grundar sig i något som logiskt eller analytiskt karakteriserar den personliga existensen. Dessa idéer är istället socialt upprättade och återskapade normer för begriplighet, delar i systematiserade och dominerande normaliseringsprocesser. Butlers tanke om att >identitet>, både som idé samt specifika identiteters tillblivelse, är ett resultat av diskursiva praktiker (Butler, 1990: 68- 69) lutar sig bland annat på Haar. I en kommentar till Nietzsche kritiserar Haar filosofins *substansmetafysik* där flera av filosofins ontologier kritiseras som fångna i vissa illusioner om >vara> och >substans> som i sin tur konstruerar medel genom vilka enkelhet, ordning och identitet införs i en essentialiserad föreställning av världen och människan. Denna kritik ger oss också medel att kritisera >personen>, >jaget>, >individen> eller >subjektet> som innehavare av en essentiell substans. Dessa psykologiska kategorier är beroende av illusionen om ett substantiellt >varande> skapat genom språket och filosofiska ontologiers (även de förblindade av detta språks ramar) diskursiva makt. >Jag> vill vara orsaken till mina tankar, men uppfattningen om >jaget> i sig är bara

språkets sätt att ”omvandla fiktiva enheter till substanser” (Butler, 1990:72-73).

Normaliserande representationer av det symboliska

Butler talar om *det symboliska* som den idévärld vi tänker oss själva efter. Hela språkets sammansättning kan sägas vara en värld av symboler. Det *symboliska* används i denna text som ett verktyg för att tala om något väldigt abstrakt. Symbolerna kan också sägas vara de abstrakta, kontextuellt beroende, tolkningsbara och ständigt föränderliga normativa ideal som vi *gör* oss själva efter, men aldrig kan uppnå. Jag förstår i min läsning av både Butler och Foucault att symbolerna som knytpunkter sammanfattar de allmänt vedertagna föreställningar om >verklighet> som utgår från outtalade ontologiska resonemang som historien, genom makt/vetande konstruerat och återskapar som verklighet. Exempel på vad jag menar med symboler eller, då de antar en subjektsform, *subjektspositioner* är kategorier som >kvinna> eller >man> - idéer som laddats med olika representationer som blivit till sociala normer (Butler, 2004:209-213). Men subjektspositioner skulle också kunna, i denna texts exempel, vara tanken om >det fria subjektet> eller >det globalt medvetna subjektet>.

I samtal med Butler tolkar jag betydelsen av *representationer* som normativa funktioner och bilder i språk, juridik, politik och kultur, som uppenbarar en antagen >sanning> om olika subjektspositioner, alltså representerar och så att säga >bevisar> de essentialiserade symbolerna (Butler, 1990: 50). Foucault tar det juridiska systemet som exempel på en relation inom vilken makt och >subjekt> verkar och konstituerar varandra. >Subjekten> som är underkastade det juridiska och politiska systemets strukturer, är också formade, definierade och reproducerade inom dessa strukturers krav. Lagen blir på så vis en förutsättning för >subjektets> existens (Foucault, 1976:137-158). På så vis >skapar> den juridiska och politiska makten vad den gör anspråk på att bara representera, och dess naturaliserade förutsatta representation av subjektets >sanning> legitimerar den juridiska lagens reglerande hegemoni (Butler, 1990: 51).

Jag tänker mig en dialektal relation där *symboler* är de abstrakta tolkningsbara och föränderliga >idéerna>, *representationer* är hur dessa liksom bevisas och tar uttryck i diskurser, offentlighet och institutioner. *Normen* tar vid i socialiteten mellan individer, då individer manifesterar symbolernas >sanning> genom sina relationer, sin självbild och sitt handlande. I normer *svarar* >subjektet> på diskursiva representationer och fyller på så vis också symbolerna med mening. Genom Butler förstår jag normer som både en förutsättning och en begränsning för individer att existera i förhållande till varandra. Normer har alltså en dubbel betydelse då de dels målar upp de

mål och ambitioner som fyller våra liv med mening och de delade förutsättningar som gör att vi kan handla och orientera oss i samklang och förståelse med varandra, och dels tvingar in oss i normaliseringsprocesser där vissa ideal och idéer bestämmer vilka liv och kroppar som skall få finnas och vilka som inte ens får existera (Butler, 2004:205). Normen är förutsättningen för vår kommunikativa samexistens, samtidigt som den utelämnar, exkluderar och legitimerar orättvisa, då symboler för vissa saker inte ens får existera i den. Då vi genom normativ performativitet och disciplinering, försöker överensstämja med representationerna, så reproducerar och befäster vi dem som >sanning>. Genom normernas socialt inrättade förhållanden hittar vi en >gemensamhet>, men denna >gemensamhet> finns till bara genom att exkludera vad som inte passar in i den. Det binära tänkandet uppenbarar sig. Normativitetens paradox är att den är förutsättningen för en socialitet av enighet bara genom att strategiskt utesluta något annat (Butler, 2004:206).

För att tala med Foucault så målar normerna upp en världsbild över inte bara möjligheter av >varanden> utan de mest eftersträvansvärda >varandena>. Genom att börja eftersträva sådant >varande>, disciplinerar jag mig själv till att också återskapa det >naturliga> i min underkastelse (Barker 1998:56-58). Mitt sätt att förhålla mig till existerande normer påverkar alltså hur själva normerna formas, och därigenom också ramarna för möjligt >varande> och vad som uppfattas som >sanning>. Även om normerna inte (alltid) utövar en slutgiltig kontroll så överskrider de vad jag kan uppfatta som gränserna för min egen början och slut. Detta eftersom jag inte kan skilja mig själv från den socialitet som sätter ramarna för existens eller språket med vilket jag formar mitt >jag> och som konstituerar normer (Butler, 2004:35). Om jag trotsar dessa normer så trotsar jag självklarheten i min egen existens - värdet i mitt liv och värdet för samhället att skydda det. Jag blir obegriplig. I lagens och normens ögon kanske jag till och med slutar vara ett >subjekt> (Butler, 2004: 204-220).

Butler påvisar ett av de normalisera(n)de sätt som individen ständigt konstrueras och konstruerar sig själv i förhållande till idén om en essens och sanning i >varandet> som genom representationer befästs på olika symboler av subjekspositioner. Enligt Butler är en distinktion av >kön> (det biologiska) och >genus> (det kulturella) en omöjlighet eftersom könet, liksom genus aldrig kunnat existera i en >ren> fördiskursiv form. >Kön> är lika konstruerat som >genus> av de diskursiva praktiker som implicerar existensen av >sanning> och >essens>, men som alltid är beroende av föränderlig historisk och kulturell kontext. Egentligen är den enda form i vilken >kön> eller >genus> existerar den symboliska, då ingen person har möjlighet att inträda dessa symboliska

positioner, utan bara att skapa sig själv efter dem och på så vis erfara dem som sanna (Butler, 1990: 52-57).

Symbolernas >förverkligande> – performativitet

Genom begreppet *performativitet* (i Butlers analys specifikt beträffande görandet av genusidentitet) förklarar Butler för mig att individen kontinuerligt genom vardagliga och upprepade praktiker *gör* sig själv som >subjekt> i förhållande till de föränderliga representationer av subjektspositioner som individen omges av och som genom normer presenterar möjliga >varanden> för den. Performativitet är subjektets möjlighet att försöka uppfylla och återge de symboliska representationerna av möjligt >varande> i sig själv och på så vis *göra* sig själv efter vad normer presenterar som >rätt> och >sant>. Butler berättar att nyckeln till förståelsen för det performativa skapandet hämtas från Derridas tolkning av Kafkas *Framför Lagen*, en nyckel som också får mig att förstå. Butler skriver *"Den som väntar på lagen och som sitter där utanför lagens port, tillskriver denna lag en särskild kraft. Det är genom antecipationen av ett auktoritativt uppenbarande av mening som denna makt erkänns och installeras: antecipationen frambesvärjer sitt föremål."* (Butler, 1990: 28). Butler menar att vi även är fångna i en förväntan på genus som utgörande ett inre väsen som kan uppenbaras, en förväntan som vi till slut frambringar genom att skapa oss där efter. Jag använder denna tanke för att förstå att >subjektets> skapande av sig själv genom performativa praktiker utefter möjliga subjektspositioner eller symbolbefästa representationer av >varanden>, kan förstås som en förväntan på en essens som frambringar det som antas existera utan att essensen någonsin fanns (Butler, 1990: 28).

Jag förstår det som att Butler med detta inte menar att symbolen faktiskt *görs*, utan att vi *försöker* göra den, och på så vis, genom att upprepat performativt eftersträva den, tillskriver symbolen normaliserande kraft och bekräftar föreställningen om dess inneboende essens och sanning. Detta tillskriver det performativa *görandet* statusen av en inneboende strävan mot sanning, alltså naturlig och logisk mening (Butler, 1990: 28). Viktigt här att komma ihåg är utgångspunkten att uppfattningen om den möjliga existensen av >rätt> och >sant> är ett resultat av språkets dikotoma uppdelning av binära oppositioner, vilket också förutsätter existensen av vad som är >fel> och >falskt>. Gränsdragande oppositioner till normen (också dess förutsättning) appliceras på vad som avviker från normer, på vad som enligt normen inte kan >vara> (Butler, 1990: 35).

Vi upprättar alltså sanningen i den symboliska idén genom att hela tiden och på olika sätt *göra* oss efter den. Men idén är ständigt en idé, den kan inte införlivas i vår kropp och på så vis innebära en faktiskt universell essens. Vi kan aldrig inta symbolen och bli den, dels på grund av dess

föränderliga och främst på grund av dess abstrakta, konstruerade form. Istället *gör* vi oss i förhållande till den. För att använda Butlers uttryck, så gör vi >drag> av den, lika mycket >drag> som en person som inte passar in i genusordningen gör då den tillämpar attribut som normativt anses tillhöra det >motsatta könet> (Butler, 1990:211-221). Symbolerna >skapar> alltså i viss mån vad de gör anspråk på att representera, fast alltid i en ofullständig form.

>Subjektets> konstitution i förhållande till relationen makt/agens

Att förstå subjektet är att förstå vad som utgör dess handlingsramar, eftersom dessa fungerar konstituerande för dess >varande> och dess vilja. I denna text förstås relationen mellan *agens* och makt som att >subjektets> handlande är konstituerat av ett handlingsutrymme skapat av de specifika kontextuella diskurser av >vetande> som subjektet befinner sig inom.

I Butler och Foucaults förståelser för formationen makt och >subjekt> är subjektets agens en dialektal kraft som enbart kan existera i förhållande till strukturerna som innefattar och återskapas av denna samma agens - strukturer som alltså i sin tur konstituerar själva agensens ramverk. Makt, utgörandes av system och relationer som ett ständigt föränderligt, spunnet nät, dominerar inte bara >subjektet>, utan formar också dess förutsättningar. Detta sammanhang utgör för >subjektet> processer och förutsättningar som (åter)skapar och legitimerar dess underkastelse, och är också sättet genom vad, och ramarna inom vilka, >subjektet> formar sig själv utefter idén om en självskapande person med handlandets möjlighet. Agens kan alltså inte enbart förstås som motstånd mot relationer av dominans, utan som förutsättningarna för aktion som dessa samma relationer av dominans och underkastelse också möjliggör (Foucault 1980)(Butler 1997)(Mahmood 2001). >Subjektet> och agensen befinner sig genom varandra i en diskursivt föränderlig konstruktion (Butler, 1990: 223). Vad jag uttolkar från dessa resonemang är att vi alltså inte kan tala om varken ett >subjekt> eller dess agens bortom de maktrelationer som i sig skapat själva idén om >subjektet> och ramarna inom vilka agens kan uppfattas existera. Eftersom det inte finns någon fördiskursiv möjlighet använder även agensen diskurser för sitt motstånd, och på så vis upprättar också dessa handlingar diskursernas makt.

Återkopplat till min fråga om >subjektets> möjliga vilja att förändra sig själv och de processer av orättvisa och ohållbarhet som det deltar i, måste denna vilja alltså tolkas utifrån de diskurser som bildar ramar för den socialitet som konstituerar själva >subjektet>. Det är inom dessa ramar vår vilja formas och har möjlighet att bli till agens, men det är samtidigt vår agens som upprätthåller dessa ramars föränderliga och tillfälliga form. Så vart skapas utrymmet för förändring?

Subversion - det krånglande >subjektet>

För Foucault är motstånd en förutsättning för maktrelationers existens, på samma sätt som motståndet är beroende av maktens disciplinära egenskaper för att finnas. Dessa två sidor av samma mynt, som ständigt byter plats och transformeras, bildar varandras binära förutsättningar. Normen måste förhålla sig överlägsen mot något avvikande. Det avvikande måste kämpa mot en norm. >Subjektet> behöver >Den Andre>. Just genom detta ständiga och föränderliga dialektala producerande av binära relationer och deras föreställda inre stabilitet verkar makt alltså både produktivt och repressivt (Foucault, 1976: 105-106). Genom Butler förstår jag att normativa antaganden om vad som är ett begripligt liv och inte, begränsar det område som är tillgängligt för tolkningar av det mänskliga vilket subjektet skapar sig själv efter (Butler, 1990: 35). Men hur görs föränderligheten i denna relation? Butler skriver *”Det finns ingen politisk position som är renad från makt, och kanske är det denna orenhet som skapar möjligheter till rubbning och omkastning av reglerande regimer. De personer som anses >>overkliga>> tar inte desto mindre verkligheten i anspråk, något som sker kollektivt, och denna performativa överraskning medför en vital instabilitet”* (Butler, 1999/1990 :39).

Förändring i normerna för vad det är att vara människa sker genom att någon med ett annorlunda >varande> tar >naturligheten> i anspråk. Någon vars performativa uppträdande gång på gång destabiliserar distinktionen och självklarheten i att det finns en gräns mellan det naturliga och det artificiella. Att dessa oppositioner egentligen är samma sak – varken artificiellt eller naturligt, bara möjligt (Butler, 1990 :42).

>Naturlighet> i subjektets >varande> konstitueras genom diskursivt framtvingade performativa handlingar som producerar denna >sanning> genom subjektspositioner (Butler, 1990: 42). Men performativa praktiker kan också göras som en subversiv kraft, en omkullkastande destabilisering av >sanning> som förändrar de diskursiva, normaliserande möjligheterna för en person att existera. Butler pekar här på hur icke-normativa sexuella praktiker eller genuspraktiker medför tvivel på könskategorierna och den heterosexuella >naturlighetens> stabilitet (Butler, 1990:24, 42-43), något som jag för denna text även vill tolka som att icke-normativa praktiker medför tvivel på det >naturliga subjektets> stabilitet. Det är detta handlingsutrymme för motstånd inom och genom maktrelationerna som begreppet *subversitet* här innebär – destabiliserande praktiker som gör att det >verkliga> hamnar i kris, eftersom sådana praktikers existens innebär att det >verkliga> vi åberopar inte kan vara mer >verkligt> än det >overkliga>. Att det >verkliga> och >naturliga> i själva verket är föränderligt, flyktigt och möjligt att omtolka och omkullkasta (Butler, 1990:36-37). Ett uppvisade av avvikande praktiker i förhållande till normer, ifrågasätter normernas

naturaliserade, självklara tillstånd.

Om symbolen är originalet, är subjektets normativa performativitet en imitation av idén om originalets naturlighet och ursprunglighet. De som inte förmår sig uppnå normen eller motsätter sig den gör således parodi på subjektets imitation av originalet, vilket uppenbarar dess omöjlighet och absurdhet. Poängen är att i båda fall är vi lika konstruerade och performativt skapade, ingen kan förklaras med ett ursprung. Det som från början gjort anspråk på att vara naturligt, som försökt kopiera symbolens >äkthet> och dolt detta genom normativitet, omkullkastas då symbolen visar sig vara lika abstrakt ouppnåelig, konstruerad men nödvändig, för alla som förhåller sig till den. Ett konstant och kollektivt trots kan tvinga normerna att behöva revidera sin egen existensmöjlighet, och till slut även inbegripa detta >varande> i vad som är ett begripligt liv. Detta är sättet på vilket subjektet, genom att förhålla sig avvikande till de diskursiva ramarna, har möjlighet att förändra sin verklighet och dekonstruera dess normer (Butler, 1990:85-86)(Butler, 2004:208, 213).

Foucault menar att dessa knytpunkter - där paradoxala motsättningar i de nät av (åter)skapande maktrelationer vi alla är en del av kan detekteras och avkodas - också är där vi har möjlighet att ifrågasätta och förändra. För där det finns makt, menar Foucault, så finns det motstånd. Och som bekant finns makten överallt. Motståndet står aldrig utanför maktrelationerna, utan är förutsättning för dem. Maktrelationerna är nämligen just *relationella* vilket betyder att de existerar enbart som ”funktion av en mångfald motståndspunkter” där dessa motståndspunkter fungerar som språngbrädor, motparter och måltavlor för varandra och där makten färdas i väven där emellan. I maktrelationerna är dessa oregelbundna, föränderliga, emotsägande och övergående punkter av motstånd de källor eller knutar med vilka relationerna bildar ett nät som genom dessa punkters rörlighet också ständigt förändras (Foucault 1976: 105-106).

>Subjektet> förflyttas

Jag förstår genom Butler och Foucault att den diskursiva kunskapen om vad det är att vara en >människa>, ett >jag>, har genom normativa processer återskapats till sanning genom att vi som >subjekt> hela tiden definierar och förhåller oss till >sanningen> som kunskapen producerar. På så vis erfar vi också och erhåller denna >kunskap> om oss själva. En reproducerad >sanning> om >subjektets> >natur> blir också den enda >natur> subjektet har, då subjektets erfarenhet och självskapande konstitueras av dessa diskurser och makt/vetanderelationers ramar. När jag nu skall sätta in >subjektet> i den globaliserade senmoderna kontexten måste jag undersöka: Hur ordnar vi

vår >identitet>, beroende av normaliserande representationer som befäster >jagets> enhetlighet och essentiella substans, i förhållande till representationer av globalisering och individualisering, *under själva identitetsbegreppet*, som i sig bildar vår uppfattning om vårt eget och dessa subjekspositioners >varande>? Min förståelse för de processer >subjektet> konstituerats genom har bildat frågor jag behöver ledas av för att förstå >subjektet> då det placeras in i den samtida senmoderna idékontexten, vilken jag analyserar genom olika beskrivningar och definitioner av den. Hur ser socialiteten av representationer och normer ut i den >senmoderna, medialt globaliserade kontexten>? Vilka representationer och vilken socialitet är det som här utgör ramarna för >subjektets> agens och >varande>? Vilka symboliska antaganden och idéer lutar sig dessa emot? Vilket vetande, vilken sanning, och vilka möjligheter till >varande> impliceras genom dem?

Globaliseringens representativa innebörd

Giddens definierar globalisering som *“the intensification of world-wide social relations, which link distant localities in such a way that local happenings are shaped by events occurring many miles away and vice versa”* (1990: 64). Thompson, som lägger vikt vid komplexa former av ömsesidig sammankoppling, beroende och interaktion som medial kommunikation kan innebära, menar: *“Globalization ... refers to the growing interconnectedness of different parts of the world, a process which gives rise to complex forms of interaction and interdependency”* (Thompson, 1995: 149). Robertson tar Giddens betoning på intensifiering av sociala relationer vidare till en betoning på ett växande medvetande om världen som helhet: *Globalization as a concept refers both to the compression of the world and the intensification of consciousness of the world as a whole* (Robertson, 1992: 8). Något som också Waters understryker: *“Globalization is a social process in which the constraints of geography on social and cultural arrangements recede and in which people become increasingly aware that they are receding”* (Waters, 1995: 3). Beck, som står för en syn på globalisering som en global process av heterogenisering snarare än homogenisering menar: *“how far it [world society] exists may therefore ... be empirically turned into the question of how, and to what extent, people and cultures around the world relate to one another in their differences, and to what extent this self-perception of world society is relevant to how they behave”* (Beck, 2000: 20).

Rantanen (2005) använder begreppet >mediated globalization> för att peka på att globaliseringen i allt högre grad sker genom media och kommunikation, att människor är mer beroende av varandra i och med ett medierat medvetande om en global värld och definierar utifrån detta att:

”Globalization is a process in which worldwide economic, political, cultural and social relations have become increasingly mediated across time and space” (2005:10-11). I Giddens senmoderna kontext ingår upplevelser av det globala i det vardagliga livet i lokala sammanhang, eftersom det lokala penetreras och formas av avlägsna sociala influenser som i och med det globaliserade sammanhanget kommer nära. I de lokala representationerna döljs det faktum att vad som strukturerar den lokala verkligheten i den senmoderna kontexten, är dessa *”distanced relations”* genom att sociala relationer frigörs från att vara statiska och fixerade i lokala kontexter och istället verkar över obestämda spännvidder av tid och rum (Giddens, 1990:19)(Giddens, 1991:2). På detta vis innebär alltså globaliseringen genom dess interaktiva kommunikationer, till stor del möjliggjort genom teknologi och media, att lokala representationer i större utsträckning påverkar globala, sociala och kulturella strömningar och vice versa.

Min egen upplevelse av att förhålla mig själv till en social kontext där sociala medier, med ett ständigt informationsflöde, möjligheten att se människors reaktioner och åsikter och dela med mig av mina egna, spelar en betydelsefull roll för min upplevelse av socialt och kulturellt sammanhang och vilka normer och representationer jag tar del av, förankras i Fuchs (2014) olika beskrivningar av denna digitaliserade och interkommunikativa utveckling i subjektets sociala sfär. Sociala medier kan beskrivas som ständigt utvecklande och, av sina deltagare ständigt formade, plattformar eller verktyg som möjliggör för individer och gemenskaper att uttrycka sig, ta del av information, samarbeta och agera kollektivt utanför ramarna av traditionella sociala institutioner och organisationer. Här finns också möjligheten för individen att själv medla och sprida information och representationer som möjligtvis kan frigöras från sin kulturella kontext, samtidigt som den också tar del av andras representationer på en konstant, vardaglig basis, som en del av sitt sociala sammanhang. Kanske kan sociala medier ses som en slags infrastruktur eller ett ekosystem av sammanlänkande media och aktörer där deltagande och interkommunikation bildar en socialitet i en slags ständigt uppkopplad kommunikativ deltagandekultur (Fuchs, 2014:32-36). Beskrivningarna antyder att sociala medier möjliggör och implicerar en socialitet och samhörighet av delade representationer och kommunikativa relationer som bidrar till >subjektets> medvetenhet och kanske insikt om ett globalt ömsesidigt beroende, där >subjektets> egna handlingar länkas till en global kontext.

Performativ medial socialitet

Sociala medier som Facebook, Twitter, Instagram, YouTube möjliggör för subjektet att profilera sig själv, skapa och upprätthålla kontakter samt att interagera med dessa kontakter. Här suddas

även gränsen ut mellan personlig kommunikation mellan individer och en slags “broadcast modell” av kommunikation till “ingen särskild”. På så vis tar sig, genom sociala medier en konvergens mellan personlig kommunikation (delas från en till en annan) och offentliga medier (delas men inte riktat till någon särskild) rum. Sociala medier präglas av och distribuerar möjligheten för information som kommer ifrån nyhetsmedia, och även representationer från kulturell media och företag, att spridas snabbare och cirkulera mer omfattande, då den tas del av och delas av dess aktörer (Fuchs, 2014: 32-36). Sociala medier erbjuder nya vägar för spridning av representationer och information och möjlighet till engagemang som effektivt integreras i >subjektets> sociala sfär och vardag (Hinton & Hjort, 2013: 2). Detta sätt att interagera på webben, och skapa och ta del av information så väl som relationer, bör utifrån Butlers performativa logik ta sig ut från det digitala sammanhanget, påverka och bli del av >verkliga> sociala sfärer eftersom det blir del av deltagarnas själva >subjekt>. I samtal med Butler, så innebär >subjektets> performativa förhållande till normativa representationer att det försöker införliva dessa i sin >person>, och på så vis återskapar, kopierar och befäster dessa förmedlade symboler av mening som del av >sanningen>. På så vis både gör jag mig som >subjekt>, och formar den socialitet jag deltar i, utefter dessa globaliserade representationer genom att globalt virala bilder och representationer från sociala medier planteras i min kontext. De blir en del av den diskurs som konstituerar mig och de normaliserande betydelser jag är tvungen att förhålla mig till. Samtidigt deltar jag också i allt högre grad i spridandet och alltså normaliserandet av pluralistiska representationer med bredare variation, vilket också skulle innebära en bredare norm för vilka >varanden> jag performativt reproducerar.

Upplösning av dikotomierna offentligt/privat och globalt/lokalt?

Redan innan dess att teknologins utveckling hade förändrat ramarna för >subjektets> förhållande till sin omgivning i och med digitala och sociala medier, pekade Giddens på den dialektala processen av nya mekanismer av >självets> identitetskapande som både skapas av och skapar modernitetens institutioner: *”The self is not a passive entity, determined by external influences; in forging their self identities, no matter how local their specific contexts of action, individuals contribute and directly promote social influences that are global in their consequences and implications”*(Giddens, 1991:2).

Lindell (2004 :16-18) förtydligar för mig att dessa två övergripande dragen i senmoderniteten, ökad globalisering och medialisering, tolkas innebära att individen utvecklar sociala relationer med människor långt bort och knyter an till idémässiga och kulturella representationer som florerar över hela jorden, och att rumsligt avstånd på så vis betyder mindre. Medialiseringen

innebär också att >subjektets> värld i allt högre grad baseras på omgivande representationer som subjektet förhåller sitt självskapande till. Lindell skriver: *"Det vi upplever är i mindre utsträckning en primär erfarenhet och allt mer medierade representationer av erfarenheter. Så väl levda som medierade erfarenheter blir en del av hur vi formar våra liv"*(Lindell, 2004:17).

>Subjektets> självskapande i förhållande till representationer borde, sett till föregående beskrivningar, i och med digitala och sociala medier innebära en allt mer accelererad påverkan eftersom dessa representationer existerar i en utökad del av >subjektets> sociala sfär. I mitt samtal med Butler förstår jag att representationer, eller medierade erfarenheter, har genom den omfattande spridningen av dem genom sociala medier, och dessa mediars sammanblandning av privata relationer och offentliga diskurser och bilder, möjligheten att blir allt mer virala och synliga för >subjektet>, som något sammanlänkas med dess >identitet>, och på så vis påverka >subjektets> upplevelse av verkligheten och >sig själv> i förhållande till detta. Dessa medierade representationer sprider individer också vidare till varandra genom sociala, privata relationer. Vad som skett enligt bland annat Giddens och Ziehe (Lindell, 2004:16-18), är en sammanblandning av vad som var en dikotom uppdelning mellan det privata och det offentliga. Hinton och Hjort (2013: 1) påtalar sociala mediars infiltrering av varje aspekt av >subjektets> vardag vilket innebär en sammanblandning av tidigare uppdelade sfärer av professionellt och privat till en och samma, ständigt tillgängliga socialitet. Detta är enligt Giddens del i modernitetsprocessen där subjektet också skapar sig själv i förhållande till ett ideal av fri subjektivitet, med krav på självreflexivitet och ansvarstagande för sitt jag, parallellt med att traditioner och samhällseliga konventioner inte längre upplevs som lika bindande (Lindell, 2004: 16-18). Genom att tala med Foucault och Butler om dessa processer förstår jag att just genom >subjektets> upplevelse som fri från kollektiva normer och konventioner, disciplinerar det sig själv att upprätthålla just sådana normer, då det uppfattar sin anpassning som ett resultat av den egna viljan, och normernas hegemoniska makt döljs bakom slöjan av att vara självvalda. På så vis skapar och gör >subjektet> sig själv till vad som också suddar ut gränserna mellan >offentligt> och >privat>. De offentliga representationerna blir privata då subjektet upplever dessa som naturliga, självvalda delar av den egna identiteten. Gränserna för identiteten liksom upplöses på ett sätt, samtidigt som tron på ett naturligt och självstyrt >jag> i sig blir en begränsning för subjektet. Detta eftersom att >jaget> formas inom ramen för normer som denna tro upprätthåller genom att naturalisera dem till självvald sanning. Gränsdragandet mellan subjekt och representation suddas ut, samtidigt som individen alltså kan sägas ha en ökad känsla för det egna jaget.

Trots allt har jag en möjlighet att välja hur jag ska förhålla mig till existerande normer, men alltså inom ramen för performativitetens interaktiva aspekt med maktens betingelse över agensens

möjlighet (Butler, 1990: 37). De normativa diskurser som konstruerar socialiteten jag befinner mig inom presenterar möjligheterna till vissa sorters >varande> som mer tillgängliga och mindre riskfyllda. Genom att efterfölja normen ökar min rätt att betraktas som existentiellt subjekt inkluderad i en abstrakt universalitet av >sanning> (Butler, 1990: 62). Diskurserna kan sägas tala till mig och kalla mig namn (subjektspositioner) för att försöka definiera vem jag är. För att förklara hur vi börjar uppfatta oss själva i en viss subjektsposition använder Butler begreppet *interpellation*. Interpellation ger en förklaring till hur >subjektet> blir till genom och inom språket och hur subjektet samtidigt som den skapas av sin omgivning, också själv gör sitt >subjekt> med en vilja att vara ett sådant, vilket enbart möjliggörs av den konstituerande omgivningens ramverk. Därför accepterar det också de begränsande formerna av >varande> som den inom dessa gör sig till. Tanken bakom förklaras bäst genom Althusser's uppmålade scen var i en lagman hälsar efter >subjektet> med ett epitet, >subjektet> vänder sig om, och det är där och då som subjektet accepterar epitetet den tilldelats. Benämningen internaliseras i individen som del av dess person och subjektet inleder sitt performativa förhållande till subjektspositionen. Epitetet är nu >subjektet> (Butler, 1997: 106-108).

Upplyst av samtalet med Foucault, och Butlers förklaring av interpellation förstår jag att spridningen och mängden av representationer som effektivt genomsyrar min sociala och privata sfär, genom sin diskursiva, normaliserande makt som gör det svårare för mig att skilja mig själv och min egen upplevelse från vad som medieras att jag >bör> vara och uppleva, också får mig att disciplinera mig själv efter dem, och på så vis också återskapar min verklighet till att performativt göra representationerna till verkliga och så småningom också till min faktiska upplevelse av en direkt verklighet. Representationerna medieras till största del från utanför den lokala kontexten, och fungerar således >globaliserande>. Så om kombinationen av medialiseringen och globaliseringen innebär både att representationer och alltså diskurser styr >subjektets> uppfattning i allt mer växande grad, och att det kan ta del av globala representationer i denna eskalerande informationsmängd och moraliserande diskurs – borde det inte innebära att hållbara och rättvisa levnadsväl skulle göras till dess >verklighet>, överensstämmande med vad globaliseringen säger till det om dess handlings sammanvävning med resten av jorden? Att >subjektet> skulle disciplinera sig att göra en sådan norm som >sanning>?

För att närma mig en sådan diskussion, vill jag först ställa frågan: vad kan det egentligen betyda att representationer fungerar >globaliserande>? Genom att sätta de resonemang som presenterats tidigare i texten, om både globalisering och subjektets skapande, i förhållande till varandra förstår jag att även om rumslighet och avstånd i denna process spelar en annorlunda, möjligtvis mindre

roll, så går det inte att påstå att vi lever i ett slags globalt tillstånd av delade representationer. Istället vill jag förklara det som att representationer har möjligheten att lyfta från sina lokala och kontextuella punkter, sprida sig och landa i en annan specifik kontext, där betydelsen/meningen av representationen förmodligen också blir något annorlunda då de tolkas genom de diskursiva ramar som där existerar. En global tolkningsram existerar inte. En sådan skulle endast vara resultatet av en fördiskursiv, ursprunglig universell >sanning>. Istället ser jag det som att genom globaliseringen och medialiseringen blir representationer uppblandade, de blir nya, andra representationer som betyder en mängd saker beroende på ur vilken specifik kontext de tolkas. Vi kan säga att vi genom våra delade representationer visst påverkar varandra globalt i interkommunikativa band, men inte på så vis att vi planterar bilder hos varandra som också gör oss lika. Sannolikt förstår vi nämligen dessa bilder olika.

Foucault (1976: 109) introducerar mig för hur maktrelationer i det specifika, och dessa mindre systems relationella sammankoppling i ett stort samband, inte kan betraktas som separat verkande mikro- och makronivåer, och inte heller som homogena förstoringar eller förminskningar av varandra. Istället verkar maktrelationernas strategi som en dubbel betingning, dels av det specifika i de taktiker som är möjliga i vissa sammanhang, och dels av det strategiska hölje som fogar dem samman och får dem att fungera. Dessa två betingar varandra. *"Ingen >>lokal hård>>, inget >>omvandlingsmönster>>, skulle kunna fungera om de inte genom en rad successiva sammanlänkningar till slut infogades i en samlad strategi. Och omvänt kan ingen strategi verka genomgripande om den inte tar stöd i bestämda små relationer, som inte är tillämpningar och konsekvenser av denna allmänna strategi, utan tvärtom stödj- och fästpunkter för dem."* (Foucault, 1976:109). Foucault får mig här att tänka på det globala och det lokala, att vi inte kan se globaliseringen som en ökande sammanblandning av dessa två dimensioner. Kanske kan vi betrakta >globaliseringen> i alla dess problematiska men även möjligen godartade bemärkelser (förtryckande, möjliggörande, ignoranta, välvilliga, inkluderande och exkluderande) på samma gång, som del i den omhöljande föränderliga taktik som sammanlänkar det lokala, specifika till vad genom maktrelationer betingas som en strategi eller logik, i sig beroende och betingad av dessa specifika kontexters *görande* av denna logik. Vi skulle här kunna tala om det dialektala förhållandet mellan lokala, specifika kontexters agens och det globala sammanhangets strategiska men föränderliga och obestämda ramverk för de vägar agens och motstånd har möjlighet att ta.

Det specifika är inte en mikroversion av det allmänna, det finns inget universellt förutsägbart mönster. Utifrån dessa resonemang måste globaliseringens betydelse analyseras utifrån specifika kontexter, den kan inte betraktas som något >globalt> eller enhetligt. Rimligen har

globaliseringens processer olika betydelse och inverkan beroende på vart någonstans vi befinner oss och vem vi är som uppfattar den. Globaliseringen, dess processer och själva idéer, måste analyseras utifrån en förståelse för >subjektet>, hur idén om >subjektet> (åter)skapas och hur olika den idén möjligtvis kan se ut.

Motståndets förutsättningar

Mahmood (2001) förtydligar genom att peka på att vi måste, för att tala om agens, analysera de specifika diskurser och praktiker som omger subjektet i dess historiska, kulturella och sociala kontext. Varken subjektet eller agensen existerar bortanför dessa historiska diskurser. Som Mahmood visar, råder inte nödvändigtvis de diskurser om frihet och frigörelse från dominans, som är typiska för en västerländsk kontext, i andra historiska och kulturella kontexter. Om agens alltid konstitueras av maktrelationer som genom diskurser skapar de normer som subjektet är beroende av för sin själva existens, samtidigt som dessa normer och diskurser också undertrycker och begränsar, kommer dessa diskurser också skilja sig i vad för >sanningar> de skapar som subjektet förhåller sin vilja, och således agens till. Historiska och lokalt specifika diskurser konstituerar olika >subjekt> med olika viljor och olika uppfattning om sin subversion, i en symbolvärld där >vilja>, >förändring> eller >jag> möjligtvis betyder något helt annorlunda. För att förstå >subjektet> och dess agens/performativitet krävs en analys av de detaljerade nätverk av idéer som möjliggör olika >varanden> och tilldelar dem mening och betydelse och konstituerar själva >subjektet>.

Ett annat exempel på betydelsen av känslighet för specifika sammanhang då vi försöker förstå >subjektet> är Kulicks (1998) beskrivning av genusidentiteten hos *travestis* i Brasilien, som tydligt visar på att hur genusidentitet performativt *görs* alltid måste analyseras och förstås i sitt specifika kontextuella sammanhang. Sammanhang som formats fram genom specifika diskurser, historia, socioekonomiska förhållanden, vardagliga praktiker, personliga erfarenheter och beroende av >subjektets> plats i och emellan maktordningar gällande genus, sexualitet, funktion, ålder, klass, ras och religion. Det är i förhållande till allt detta och mer som människor performativt och subversivt formar sig själva som subjekt och även på så vis formar dessa sammanhang, genom att återskapa och omforma dess normer. Övertygad av dessa resonemang förstår jag att de också erbjuder kritik till mitt generaliserande i denna text om det västerländska >subjektet>.

Medvetandegörande genom medierad globalisering - >Det Medvetna Subjektet> tar form

Teorin satt i förhållande till kontext talar om för mig att genom digitala sociala medier har alltså subjektets *görande* av sig själv, eller åtminstone dess tro och vilja om detta i förhållande till normer och idealbilder/representationer möjlighet att ta allt större plats, och i allt högre utsträckning både presenteras för och påverkas av andra. Att relationsmönstret mellan människa och omvärld (interaktion med varandra, samhälle och institutioner) förändras i och med digitala sociala medier innebär att >subjektet> intar en större mängd av en också växande omgivning in i sin person och uppfattning om sig själv. Vad som är dess personliga moral, påverkas här både av möjligheten och kravet på att visa upp den som en del av dess identitet, samt både mängden information och perspektiv som representationers spridning på nätet introducerar och indikerar vara >rätt> att tycka och leva efter. Enkelheten att kommunicera, tillgängligheten till information, och den virala spridningen av representationer som frigjorts från sin lokala knypunkt (fast sannolikt betyder olika i olika kontexter) har förändrat förutsättningarna för hur >subjektet> uppfattar sig själv och hur det förnimmar världen, då detta alltid görs i förhållande till de relationer (sociala, samhällsliga och institutionella) det omger sig med. Relationer vars spelregler i och med socialitetens digitalisering hittar nya vägar och skapar nya ordningar. Genom Butler och Foucault förstår jag att oberoende av om jag direkt deltar i sociala medier eller ej så påverkas jag av den nya socialitet med nya representationer och de nya premisser för diskurs, debatt och kulturell dialog de innebär – dessa befäst i kontexten av samhället, dess institutioner, relationer, och i mig.

Flera av definitionerna här ovan, både av globalisering och sociala medier, pekar på att globaliseringen, i synnerhet i och med sociala medier och det konstanta mediala information- och representationsflödet, innebär en ökad medvetenhet hos >subjektet> av både sin påverkan på och påverkan av den globala världen som helhet. Delar av debatten om hållbar utveckling menar också att sociala medier faktiskt fungerar som ett medel för social förändring och demokratisering eftersom det ger möjligheten att utöka och tillgängliggöra politisk diskurs vilket resulterar i en större betydelse för transnationella politiska gemenskaper och möjligheter för individen själv att påverka, tillsammans med att sociala medier också innebär att den moraliska distansen mellan världens invånare förkortas (Askelius & Gustafsson, 2010: 25). Moraliserandet eller ”tyckandet” i socialiteten på nätet måste för >subjektet> också, med den bakomliggande orsaken av att framställa sig utefter det fritt subjektiva och samtidigt engagerade samtida idealet (utan att egentligen behöva göra så mycket än att trycka på ”like”), åtminstone ledas av *känslan* av aktivt engagemang och demokrati för att motivera denna kommunikativa agens (Sallén, 2013).

För att återigen tala med Butler och Foucault skulle denna mängd och accelererande rotation av både information och möjlighet till normaliserande moraliserande runt denna information, kunna innebära att >subjektet> numera formar sig själv i förhållande till en allt mer föränderlig diskursiv kontext. Vad som är >sant> och >rätt> måste i ett globalt nästintill obegränsat informationsflöde hela tiden omvärderas, revideras och mätas mot både gamla och ännu nyare rön. Allting händer plötsligt mer samtidigt och det >säkra> blir allt osäkrare, samtidigt som individen i och med en individualistisk världsbild och den sociala möjligheten i digitala medier både hela tiden måste (eller av normer uppmanas) analysera, reflektera, definiera, hävda och visa upp sig själv i förhållande till denna information. Möjligheten att föra debatt i en allt högre hastighet med allt fler deltagare och som får allt effektivare spridning, gör att åsikter ständigt måste revideras. Samtidigt är det allt viktigare att just definiera och inta en ståndpunkt. Det både möjliggörs, impliceras och normaliseras genom sociala mediers tillgängliggörande och individualiseringens självcentrerande implikationer av >personal marketing>.

I min förra uppsats tar jag upp hur möjligheten av att både bli medveten om orättvisa och ohållbarhet och möjligheten att offentligt kunna uttrycka sin åsikt om detta, som erbjuds genom sociala medier, skapar normer för hur subjektet bör framställa sig själv och sin åsikt, men inte nödvändigtvis för hur den bör handla (Sallén, 2013). Normen säger till mig att vara reflexiv i förhållande till min omvärld och vad globaliseringen, både dess fenomen och konsekvenser, i synnerhet med en allt högre grad av medvetandegörande genom interkommunikativ medialisering, implicerar för mig är att hos mig finns ett ansvar. Ett ansvar som en del av det större, där jag och mina handlingar i sig självt både påverkar och påverkas av globala processer. Ett globalt informationsflöde ger mig just information om hur mina handlingar har globala konsekvenser, konsekvenser som inte rimmar väl med en human världsåskådning på rättvisa och hållbarhet. Jag visar mitt motstånd genom att säga ifrån inför mina närmsta 450 facebookvänner. Men normen stannar här. Den stannar vid ett engagemang som inte nödvändigtvis leder till handling. Här medieras information, kännedom om faktiska förhållanden, men denna information blir inte till *vetande*, för att åter igen tala med Foucault. Informationen blir inte till en del av de maktrelationer som är beroende av vetande som förmedlas till >subjektet> genom diskurser och som det sedan förhåller sitt >själv> och sin agens till som >sanning>. Här är det någonting som felar.

Individualiseringens diskrepans – Det >fria subjektet> tar form

I Giddens analytiska beskrivning av den senmoderna världen undergår subjektet och de positioner det uppfattar sitt >själv> utifrån, föränderliga processer av individualisering och reflexivitet i kontexten av globalisering och medialisering. I den posttraditionella senmodernitetens nya sammanhang av medierad erfarenhet skapar enligt Giddens >subjektet> hela tiden sig själv i ett tillbakaspeglade (reflexivt) projekt som handlar om att forma sig själv som sammanhängande logisk och rationell i varje performativ handling, och samtidigt ständigt revidera sig själv inför de oändliga former av valmöjligheter då traditioner förlorar sin betydelse till dialektala utbyten av globala och lokala representationer som öppnar för bildandet av en pluralistisk kontext (Giddens, 1991:5, 32-33,74-75). I en verklighet där >subjektet> och samhällsliga institutioners rådande existenspremissor byggts upp kring det globala kapitalistiska systemet och neoliberal marknad som förutsättning, menar Giddens att individualism, från början en indikator för individens ansvar, möjligheter och rättigheter i det kapitalistiska systemet, i och med institutioners internaliserande krafter blivit till en betydelsefull del av individens identitet och vilja. Detta internaliserande av kapitalismens individualistiska rationalitet i individen (exempelvis viljan att konsumera) är också en förutsättning för dess återskapande funktionalitet (Giddens, 1996:196-198). Även enligt Foucault är i >subjektets> konstituerande i den moderna kontexten, det performativa görandet starkt präglad av föreställningen och idealet om den fria individen som skapar och definierar sig själv (Foucault, 1993:223).

En del i det senmoderna, posttraditionella >subjektets> individualistiska rationalitet är just tanken på sitt liv, sin >person> och >identitet> som ett projekt som ständigt arbetas med, reflekteras över i förhållande till omgivningen, bearbetas och visas upp (Giddens, 1991: 12,14). Ett livsprojekt eller en levnadsberättelse där >subjektet> själv ser sig som producent och manusförfattare. >Subjektet> föreställer sig ett medvetet identitetsbyggande, i vilket det hittar och uttrycker sitt autentiska, unika >jag> (Boli & Elliott, 2008: 543). Den individualistiska subjektspositionen innebär en föreställning om frihet och *görbarhet* (inte i performativ bemärkelse) av den egna identiteten, där >subjektet> själv är ansvarig för sin identitets utveckling. Den föreställda uppboundenheten från kollektiva normer och traditioner innebär att det inte längre har möjlighet att falla tillbaka på varken en kollektiv identitet eller ett ansvar för denna identitets felande (Lindell, 2004: 18-19). Genom att samtala om detta med Butler och Foucault förstår jag att >subjektet> i detta föreställt fria självskapande (som indikeras som normen för existens genom representationer av kapitalism, konsumtionsideal och idealet att >lyckas med sitt liv>) genom disciplinering och performativitet får sig själv att bli förklaringen till alla begränsningar och exkluderingar som den formas och formar sitt liv efter. Den föreställda *görbarheten*, friheten och subjektiviteten döljer

och legitimerar normernas förutsättande processer av exkludering och orättvisa, då vad som upprätthåller dessa enbart kan spåras tillbaka till >subjektets> egen naturliga vilja, essens och substans. Makt/vetande relationernas upprätthållande av idén om subjektets universella essens och unika autonoma >varande> blir på så vis del i vad som också upprätthåller det individualistiska >subjektets> oförmögenhet att förstå sig själv som en del och medskapare i ett sammanhang, med ansvar inte över sig själv utan över den socialitet och de normer den genom sin subtila agens och vilja (åter)skapar som >sanning>. Föreställningen om kontroll och ansvar över sin person och sitt liv förutsätter också den essentialistiska idén om en >sann> stabil enhet i subjektet, som det nu hela tiden måste överensstämja med. En stabilitet som Butler (1990: 54) påvisar är en förutsättning för att ens >subjekt> ska finnas representerat i språk och juridik.

Boli och Elliott (2008: 542-543) problematiserar individualiseringen i förhållande till idealiserade representationer av globaliseringen idéer. De menar att hyllande diskurser om globaliseringens spridning av diversitet skapar hos det individualistiska >subjektet> vilja och föreställning om möjligheten att skapa en unik identitet i förhållande till olika representationer av denna delvis föreställda mångfald och mångkultur. Resultatet menar de dock blir att kulturell diversitet istället för att främjas och bevaras, blandas upp och tillsammans med det individuella subjektet homogeniseras. Här påtalas alltså motsättningar i förhållandet mellan globalisering och individualism. En paradox framträder, vars dimensioner jag kommer utveckla.

I Sveriges Radio p1:s program Filosofiska Rummet (2014) diskuteras i avsnittet *Självkritiken som samhällsfenomen* hur individen i det moderna, nyliberala, efterindustriella samhället skapar sig själv efter de bilder av hur den bör vara och förhålla sig till sig själv som presenteras i en överindividualistisk tid. Bilder som säger till >subjektet> att ständigt arbeta med sig själv, framställa sig själv, ”vara sig själv”, ”hitta sig själv”, vara självkritisk, och ”hitta inre potential” (Giddens, 1991: 14). >subjektet> lever sig in i bilden av att allting vilar på den själv istället för att förklara sig själv och sin situation med de omgivande normer, traditioner och krav som ställs. Dessa individualiserande bilder innebär en av omgivningen manipulerande kontroll av medvetandeprocessen där subjektet då det känner sig maktlöst inför sin omgivning, införlivar sig själv i en föreställd makt över sin personlighet (Filosofiska Rummet, 2014). Åter igen kan vi tala om hur omgivningen, det offentliga, smälter samman med personen, det privata. Foucault skulle väl här säga om >subjektets> föreställda makt över sig själv, att det är just denna tro som hindrar individen från att dels se sig själv i ljuset av de maktrelationer den genom att disciplinera sig själv att skapa sig själv under, upprätthåller, och dels förhindrar den från att inse sin egen egentliga

makt att påverka sin omgivning till att bli något annorlunda.

I programmet sägs att i en överindividualistisk tid förloras en analytisk blick för strukturella förhållanden där problemen måste angripas kollektivt, med ett gemensamt ansvar. Istället för att så att säga titta upp och omkring, riktar >subjektet> allt fokus inåt, på oss själva och hur det framställer sig (Filosofiska Rummet, 2014). Men enligt vad jag presenterat måste den samtida individualismen förstås som oskiljbar från den sociala kontexten av globaliserande sociala digitala medier, då dessa vävts in till en och samma socialitet av representationer och ramar för agens vilka >subjektet> förhåller sig själv till. En process som visat sig implicerar likriktighet och normalisering lika mycket som pluralism och individualism.

Sammankopplande diskussion med Mohanty

Västerländsk hegemoni i globaliseringens >vetande>

Mohanty förklarar för mig hur både idén om globalisering och dess faktum innebär en västerländsk diskursiv kolonisering av resten av världen. Det västerländska antagandet att >västvärlden> underförstått tas som hela världens teori och praktiks ursprungliga referent går att spåra till det humanistiska antagandet att de västerländska idéerna och praktikerna härleder från en universell >sanning> och essentiell >sann kärna> för mänskligheten (Mohanty, 2003: 34-35, 56). För att gå tillbaka till Butler är detta samma >sanna kärna> och >essens> som i sig konstituerar själva idén om >subjektet> och >jaget> (Mohanty, 2003: 34-35). Den humanistiska tron på det västerländska som uttryck för en universell >sanning> legitimeras också genom ignorans för den inverkan den västerländska imperialismen och kolonialismen haft på nuvarande globala hierarkiska maktordningar och de orättvisa, ojämna, ohållbara ekonomiska och materiella förutsättningar detta skapat och skapar i olika specifika kontexter och som det västerländska >subjektet> också är beroende av för upprätthållandet av sin livsstil (de los Reyes, 2012: 11-16)(Mohanty, 2003).

Den koloniserande diskursen är dessutom ignorant inför en förståelse av de kamper och den agens som pågår runt om i världen. Genom diskursen pågår ett hegemoniskt offergörande och ett avlegitimerande av människors aktion för förändring som görs efter de specifika, kontextuella diskurser av sanning och vilja som där existerar, då >västs> diskurser tolkar vad agens är enkom utifrån den egna symboliska kontexten (Mohanty, 2003: 40-48,50-52, 59-100). Den diskursiva koloniseringen sprids genom den västerländska makten över produktionen, publiceringen, distributionen och konsumtionen av forskning, information och idéer (Mohanty, 2003: 37). För att

tala med Foucault innebär den diskursiva makt/vetande relationen att den västerländska kunskapsproduktionen påtvingar resten av världen universaliserade begrepp, världsbilder och analyser som mycket sällan svarar för den diskursivt kontextbaserade analytiska känslighet som krävs för att få förståelse för ett specifikt sammanhang (Mohanty, 2003:35,57). I och genom den >västerländska> hegemoniska kunskapsproduktionen distribueras >vetande> där det >västerländska subjektet> och dess >sanning> är underförstått referent, utifrån vilket >de Andra> och deras liv kan tolkas, bedömas och analyseras (Mohanty, 2003: 37, 49-57). Ett >vetande> som rimligtvis inväver det >västerländska subjektet> i föreställningen om det legitima i att upprätthålla de samma hierarkiska maktrelationer som producerar dessa diskurser av >vetande> - som också den egna privilegierade positionen är beroende av.

Det subjektiva konstituerandet betingas alltså av en kontextuell position av ett >varande> uppbyggt av specifika symboliska betydelser av >sanning>. För en global hållbar utveckling behövs förståelse för specifika meningsvärldars olikhet, vilka globala processer måste ses utifrån. Samt en förståelse hos det västerländska >subjektet> för sin egen ohållbara livsstils upprätthållande av >västs> förtryckande makt. Hur skall >subjektet> kunna se bortom erfarenheten av >varandet> som skapar logik i både dess >själv> och dess tillvaro?

Liksom genusbegreppet, skulle kanske det normativa subjektbegreppet kunna sägas fungera som en föregripande och våldsamt begränsning av verkligheten. Föreställningen om en eftersträvansvärd subjektposition kommer alltid vara både begränsande och exkluderande. Den begränsar både oss själva och får oss att begränsa andra, genom att avgöra vad som kommer och inte kommer betraktas som mänskligt, ens som >verkligt>. Normerna avgränsar ontologiska fält för vilka kroppar, vilka sätt att leva, tänka och vilja - vilka >subjekt> som avger legitima uttryck och därför får lov att existera i vår värld (Butler, 1990: 36). För att ett >subjekt> skall anses som det >rätta> måste ett annat >fela>. Vem är det egentligen som överensstämmer med >sanningen> i en global värld? Vem gör det inte?

Individualism, globalisering och ny, normaliserande socialitet

Giddens (1991: 3) pekar på kravet i den senmoderna världen att reflexivt konstruera sig själv i förhållande till en mängd valmöjligheter samtidigt som reflexivitet implicerar ett ständigt tvivel. I och med denna texts beskrivning av sociala och digitala mediars intensivitet både som ett inopererat, ständigt närvarande moment i subjektets vardag och som ett viralt nätverk av globala kontinuerliga informations- och representationsflöden, hade jag velat tala med Giddens om både dessa valmöjligheters till synes intensiva ökning, och även att normaliseringsprocesser

intensifieras av de föränderliga representationer av moral och tyckande valmöjligheterna inkluderar. Är det inte så att i övertygelsen om vikten av att definiera mig själv inför valmöjligheterna, så strävar jag, i enighet med idealet om ett enhetligt >subjekt>, efter en koherens i mitt >själv> som gör att jag tror att jag är fri, men istället förblir beroende under begränsande, exkluderande normer, och på så vis själv skapar logik i min underkastelse?

Globaliserande digitala och sociala mediers normaliserande av representationer som är resultatet av en globaliserat sammanhang där rum och lokal kontext spelar mindre roll, skapar en subjeksposition av ett >globalt medvetet subjekt> som formar sig själv med reflexivitet och ansvar inför det globala sammanhanget. Men meningen av ett sådant >subjekt> förblir enbart symbolisk - en bild för >subjektet> att försöka kopiera. Uttolkat från beskrivningarna av globaliseringen och sociala medier är att den socialitet av representationer och de sociala normer som Butler menar att >subjektet> förhåller uppfattningen om >själv> till, befinner sig i en större, mer multipel och rimligen mer komplex kontext. Grundandet av min >identitet> formas i och med globaliseringen ännu längre bortanför mig själv, med ett än mer urskiljbart ursprung av representationer och symboler. Denna diversitet av representationer som globaliseringen sägs erbjuda >subjektet> i dess självskapande borde innebära en viss motsägelsefullhet och tveksamhet i >subjektets> föreställning om sig >själv>, eftersom den erbjuder representationer från fler >sanningar> än den som subjektet skapar sig i förhållande till (även om dessa representationer får olika mening beroende på vart de situeras). Denna diskrepans mellan idén om globaliseringens diversitet och det >enhetliga subjektet> kan sägas vara ett uttryck för hur konstruerat >vetande> är förutsättningen och samtidigt begränsningen för mänsklig erfarenhet. Tron på en >enhetlig substans> i identiteten är en grundläggande förutsättning för själva idén om >subjektets> existens. En insikt om att den >sanning> >subjektet> formar och legitimerar sin agens och sin självbild efter inte är universell, skulle ta bort rimligheten i att ens vara ett >subjekt>. Jag urskiljer en ledtråd till >subjektets> svårighet att uppfatta sig själv som del av en global kontext, trots globaliseringens representationer. >Subjektet> skulle tvingas omkullkasta övertygelsen om >sanningen> som är förutsättningen för dess skapande av ett enhetligt >jag>.

Vad jag presenterat har lett mig till tanken att sociala medier utgör ett uppmuntrande sammanhang för >subjektet> att performativt *göra* sig själv och därigenom sin omgivning efter de individualistiska representationerna av individen som självskapande, unik, ansvarstagande och medveten. Samtidigt är det en exemplariskt medierande plattform för normaliseringsprocesser som paradoxalt nog leder till en uppblandning av >subjekt> och representationer. Den normativa

socialitetens performativa deltagare befäster representationerna vilket implicerar en ökande likriktighet och homogenisering av >subjekten>, trots att de individualistiska representationerna berättar för individen om dess fria subjektivitet. Gränsen mellan >subjektet> och de omgivande normaliserande representationerna blir mer och mer otydlig, samtidigt som >subjektet> uppfattar sig både ha möjligheten och känner kravet att definiera sig själv och sina åsikter som unika produkter av den egna viljan. Subjektet finner sig själv disciplinerad, genom föreställningen om autonomitet och frihet, till att performativt *göra* normernas >sanning>. Normativiteten går inte längre att skylla på tvingande konventioner i tillhörigheten av ett kollektivt >vi>, utan normativiteten föreställs som ett fritt subjektivt val. >Subjektet> disciplinerar sig efter normen, till föreställningen att dess egen vilja är orsaken till dess skuld. Detta i sin tur implicerar att >subjektets> möjlighet till agens för att förändra sig själv och sin (globala) omgivning, paradoxalt nog befinner sig inom ramar där >subjektets> föreställt fria vilja och normativa representationer blir allt svårare att skilja åt. >Det fria subjektet> förblir en omöjlig symbol för individen att försöka inta. Genom teknikens förutsättningar ser agensen annorlunda ut, anpassad efter ramarna av en förändrad social kontext, där normaliseringsprocesser både har vidgat sin inkludering (vilket innebär större mångfald i normen, och fler levbara liv) och samtidigt förstärkt sin dominans, kraft och omfattning. Dessa processer illustrerar hur >subjektets> agens och vilja är införlivat i de samma relationer som fungerar normaliserande och begränsande för subjektets >varande>.

Alltså: samtidigt som >subjektet> utgår från förståelsen och idealet av självskapande, och har allt större möjlighet och krav på sig att uttrycka och definiera sin identitet inför andra, så *görs* denna identitet utifrån en summa av representationer som i allt högre grad influeras av och återskapar kollektiva normer betingade av exkludering och gränsdragande. Individen omges av representationer och normer, intensifierade genom sociala medier, som dels talar om medvetenhet, ansvar hos individen för en gemensam tillvaro och framtid, men också om vikten av den införlivade unika, enhetliga personliga identiteten som fäst i en >sanning>. Det föränderliga ramverket för >subjektets> agens är i denna samtid konstituerat av den >sanning> i vilken subjektet vill >hitta sig själv>. En >sanning> som uppåddar gränser för vad människor kan förstå hos varandra och som är beroende av exkludering av en >falskhet> som fästs på de som inte rättar sig eller avviker. Alltså en mycket stor del av resten av världen.

Slutdiskussion

Vägled av min nya förståelse för det Butlerska och Foucaultska >subjektet> har jag diskuterat runt den uppenbara svårigheten för >subjektet> i en senmodern, västerländsk kontext att urskilja sig själv i de maktrelationer som får kraft genom det. Processer som tar sig uttryck i att:

- >subjektets> normativa agens dialektala beroende av dessa maktrelationers ramverk maskeras av föreställningen om den autonoma individualistiska viljan – ledandes till en disciplinering av sig själv att fortsätta upprätthålla maktrelationernas form.

- de normaliserande representationer som individen performativt *gör* sig efter, även om de blir mer plurala genom den nya socialiteten på sociala medier, också blir mer dominerande och omöjliga att skilja från >subjektet> självt.

- ovanstående två tendenser får utrymme och uppmuntras i en och samma socialitets normer, där medialiseringens moraliserande, normaliserade representationer istället för att förespråka en sammanlänkad gemenskap med medvetet handlande, kanaliseras genom den individualistiska självbilden av reflexivitet, och snarare uppvisas som en del av den unika personligheten än som ansvarstagande handling.

- de globaliserade representationerna kan inte antas innebära en ny global, plural men sammanförande >gemenskap> eller förståelse, då representationerna, även om de är globala i sitt ursprung, alltid tolkas utifrån en diskursiv kontextuell förståelseram.

- själva förutsättningen för det enhetliga >subjektets> varande och återskapande är övertygelsen om den universella >essensen> och >sanningen> som >subjektet> skapar sig själv i förhållande till. En sådan >sanning> förutsätter dess binära opposition, vilken fästs på >de andra>, och alltså skapar ett gränsdragande tolkningsföreträde och exkludering av allt det som också skulle betinga en >globaliserad värld>.

- meningen med att performativt skapa sig till ett enhetligt, koherent >subjekt> är beroende av föreställningen om en essentiell >sanning> som det egna >jaget> befästs i. Att inte överstämja med denna >sanning> som presenteras (och ständigt förändras) genom normaliserande representationer i samhället, kan innebära att ens liv inte anses levbart. Då alla olika kontexter måste förstås genom de specifika symboliska ramverk som där skapar mening, kan inte en >global medvetenhet> och förståelse skapas utan att >subjektets> >sanning> avslöjas som en konstruktion, vilket skulle rubba logiken i >subjektets> enhetliga >varande>. Det skulle innebära subversion av själva >subjektets> idé.

Vad jag först trodde skulle bli en enkel lösning på gåtan om min fortsatta passivitet trots normerande ”tyckande” och moraliserande (individualisering och en global >kollektiv> förståelse

rimmar inte väl ihop) blev inte riktigt så enkelt. Visst är individualismens föreställningar och en förutsatt medvetenhet om det globala som subjektet skapar sig efter, paradoxala. Med där finns också en konvergens, skapad genom och i socialiteten, som får dem att fungera och oemotsagt upprätthålla varandra. Kanske vill jag nu påtala vad Foucault pratade om. Om att hitta de motsatta knutarna av motstånd, se hur det bildas fungerande relationer mellan dem som gör att de på så vis betingar varandras existens. Om vi avkodar och avslöjar dessa relationella trådar i maktnätet, kan vi kanske också ifrågasätta >legitimiteten> i deras fortsatta varande.

Men den >logiska> knytpunkten för alla de paradoxala linjer som samtidigt motsätter och förutsätter varandra finns egentligen varken i individualismen eller det globaliserade. De samlas i en sak: självaste >självet>.

Kanske kan motsägelsefullheten i globaliseringen och individualiseringens relationella projekt förklaras. Det är en paradoxal omöjlighet för >subjektet> att förstå sig själv som ett globalt >subjekt> så länge det skapar gränser för sitt varande som bygger på kontextuella versioner av >sanning>, där >subjektet> och >varandet> som symboler framställs som konstanta, naturliga, essentiella och substantiella. >Substansen> förutsätter nämligen >en sanning>, och den sanningen är omöjlig global. En medvetenhet om det globala, kanske en förutsättning för en medveten hållbar agens, är således inte möjlig parallellt med ett upprätthållande av ett enhetligt >subjekt>. Mitt >subjekt> konstitueras i förhållande till dessa parallella men motsägelsefulla diskursers normer. Motsägelsefullheter som är både tillåtande och begränsande för det västerländska >subjektet> i dess moraliska engagemang i sin globala omgivning. >Subjektet> (åter)skapar själv sin >maktlöshet> att förändra genom att *göra* logik i sina begränsningar.

Dessa subjektpositioners samtidiga motsatthet och koherens, erbjuder kanske en förklaring till varför vetenskapen och medvetenheten om global verkan aldrig blir till en *förnimmelse* av >det globala>, aldrig blir en förståelse som hade gjort ett medvetet handlande för global rättvisa och hållbarhet till norm - uppmanad, moraliserad, uppvisad och medierad på en global digital social plattform. Kanske blir summan av paradoxen ett stillastående, en obehövlighet för >subjektet> att egentligen röra sig i endera riktning. Subjektpositionernas mening uppfylls ändå då individen performativt försöker inta dem. Symbolerna behöver inte och kan inte uppfyllas. Meningen i symbolerna ligger egentligen i >subjektets> tro på deras >sanning>, och att därigenom kunna skapa sig själv som en >sanning>. >Stabiliteten>, >substansen>, >essensen> och >sanningen> kan bara ta sin form i ouppnåeliga symboler, vars konstruktion förutsätter just deras föränderlighet och godtycklighet. De är omöjliga pedistaler som förblir fantasifoster, samtidigt som vi gör oss själva

till sämre versioner av dem, ouppmärksamma på att vi också är så mycket annat. Annat som inte nödvändigtvis infaller i normen eller diskursen och som därför inte kan >existera>. Vi har inga ord för det outtalade, men vi kan fantisera om det, vi kan >bli> det.

Jag slutar i en enda valmöjlighet för att förhålla mig subversiv till de motsägelsefulla men samtidigt dialektalt upprätthållande normerna. Att sluta uppfatta och återskapa mig själv som ett enhetligt >subjekt>. Detta >subjekt> är ju beroende av tron på en >sanning> som legitimerar föreställningar som leder till ett upprätthållande av global så väl som lokal ohållbarhet och orättvisa. Jag förstår att jag inte gett något matnyttigt svar på hur vi kan närma oss en mer hållbar global utveckling, men det var inte heller mitt syfte. Det kan finnas poänger i att ifrågasätta det vi kallar >verklighet>, om det finns ett behov att förändra dess ramar. Nödvändigheten kanske behöver revideras, om dessa nödvändigheter upprätthåller orättvisa och ohållbarhet?

Så vad ska jag göra? Ska jag bara acceptera min omöjlighet av att vara ett >jag> och samtidigt vilja vara något mer, något som kan göra något, förstå något, förändra något?

Butler skriver att fantasi är vad som gör det möjligt att föreställa oss själva och andra annorlunda än de gränser vi dragit upp inom oss själva och för andra, och att fantasi egentligen inte går att skilja från denna >verklighet>. Kanske kan fantasin materialiseras om vi tror på den, **om vi gör den**. ”Fantasi är något som gör det möjliga större än det verkliga; den pekar, den pekar någon annanstans, och när den är förkroppsligad, för den detta annanstans hit till här och nu” (Butler, 2004: 215).

Jag märker att jag förvillat mig in i ett nät av motsägelser och paradoxer, tankegångar som är svåra att lösa ut från varandra och att skilja från vad som är >verklighet> och idévärld. I sitt oundvikliga, självkonstituerade sökande efter >sanning> är det lätt för >subjektet> att försöka hitta genvägar för att nå lösningar som leder till ett svar. Jag kommer på mig själv med att försöka. Men tänk om svaret inte finns. Om >sanning> i det här fallet skulle vara just det >motsatta> (för att bli ännu mer paradoxal i mitt resonemang). Att >sanning> konstruerar matriser av hittepå. Tänk om det motsägelsefulla är det hela och om vi accepterar det, skulle vi i motsägelsefullheten kunna göra en annorlunda vilja möjlig.

”Mitt aktörskap består inte i att försöka förneka denna förutsättning för min konstitution. Om jag har något aktörskap, så öppnas det upp av det faktum att jag är konstituerad av en social värld jag aldrig väljer. Att mitt aktörskap är randat av paradoxer innebär inte att det är en omöjlighet. Det innebär bara att paradoxen är förutsättningen för dess möjlighet” (Butler, 2004: 25)

Avslutande reflektion med Anzaldúa

Om själva idén, tanken om >subjektet>, konstrueras i socialiteten som bildas genom rådande maktrelationer så är också föreställningen om en annan, ny, bättre och mer >sann> identitet bortom maktens konstruerande krafter en omöjlighet. Makten är konstituerande, och bortom den finns inget annat, inget >äkta> eller kulturellt, fördiskursivt renat (Butler, 1990: 84-85). Det är bara onödigt att förneka konstruktionen som förutsättning för min existens - den slipper jag aldrig. Men makten kan hanteras, den förändras, den omskapas. Vad finns det för nya möjligheter till >varande> inom maktens ramar som möjligtvis kan omforma lagen istället för att befästa den? Ett >varande> som inte underkastar sig utan förvillar den binära verklighetsuppfattningen, och på så vis inte är beroende av de exkluderande praktiker som förutsätter en enhetlig existens. >Varande> som vi kan interpellera till, erkänna och *göra* till >sant>. Att vara ett >subjekt> är förutsättningen för existens i socialitetens betingande normer, men går det kanske att motsätta sig strävan efter koherens och substans i enighet med en >sanning>? Jag förstår att logiken i mitt >jag> måste upphöra.

Gloria Anzaldúa visar i *Borderlands –La Frontera/ The New Mestiza* (1987/1999: 100-113) hur möjligheten finns att överträda gränserna för modernitetens konventionella idealiserade idé om ett enhetligt, autonomt >subjekt> vars >varande> är begripligt inom ramen av övertygelsen om en essentiell >sanning>. Anzaldúa skriver från den kulturella formationen av att vara chicana, mexikan, amerikan, lesbisk, akademiker, författare, fattig, kvinna och aktivist - positioner som ofta inte överensstämmer med varandra, samtidigt som de har en djup traditionsbunden karaktär. Både i sitt skrivande, med språk växlande mellan engelska, spanska och indianska dialekter, och ett överskridande och en uppblandning av gränserna för vad som är poesi och vad som är akademisk text, och genom att tala om sig själv som en medlare mellan världar, obestämd, ständigt ombytlig och ofta motsägelsefull, illustrerar hon hur motstånd och förändring finns inom ramarna för att finnas till. Men att vi då kanske måste riskera vad vi föreställt oss som essentiella beståndsdelar av vårt >jags> >varande>. Anzaldúa skriver om ett nytt medvetande. Ett medvetande som är inom och utanför alla gränser, i gränslandet, där gränserna flyter ut och smälter samman. En kosmisk ras, ett *mestiza* medvetande. Ständigt positionerad utanför, mellan gränserna säger sig Anzaldúa ha påbörjat utvecklandet av en hybrids medvetande, ständigt främmande men alltid ombytlig. Denna uppblandning av ras, ideologi, kultur, biologi menar hon inte resulterar i en underordnad varelse utan i en inkluderande, odefinierbar, formbar, ständigt föränderlig existens. Inte verkande beroende av exkluderande gränsdragande, strävan efter enhetlig definition, autonom identitet, binärt tänkande, det konstata och rationellt begripliga, utan genom en upplösning från det (Anzaldúa: 1987/1999: 100-113). Möjligtvis är utvecklandet av ett

sådant medvetande enbart möjligt för den som befunnit sig i kontexten av det genom normen utestängda och det omöjliga >icke-varandet>, den som motbevisar sin egen >mänskliga> existens, men samtidigt också kan motbevisa andras. Anzaldúa uppmanar in i det obestämbara, det överskridande, det ombytliga, det motsägelsefulla, det lyhörda, det ständigt formbara men också det kontextuellt beroende. – Dessa egenskaper formar inte en svaghet utan en styrka som kanske kan möjliggöra vad som tidigare uppfattats som en fantasins omöjliga projekt.

Med inspiration av Anzaldúa och Butler ansluter jag mig härmed till uppmanandet av ett upplösande, en överlämning och en uppblandning av det konstanta, definierade, enhetliga >subjektet>, jaget. Jag vill falla sönder i bitar, bli uppblandad, ta olika former, vara motsägelsefull. Jag vill vara allt och ingenting, allt på samma gång. Synd bara att jag >är> vit, västerländsk, heterosexuell, cis-kvinna, normat och medelklass.

Referenser

Alnebratt, Kerstin (2009) *Meningen med genusforskning*, Göteborgs Universitet

Anzaldúa, Gloria (1999/1987) *Borderlands / La Frontera – The New Mestiza* fjärde upplagan (2007) Aunt Lute Books, San Francisco, CA

Appadureai, Arjun (1998) *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*. University of Minnesota Press, Minneapolis

Askanius, Tina & Gustafsson, Nils (2010) *Mainstreaming the Alternative: The Changing Media Practices of Protest Movements*. I *Interface: a journal for and about social movements* Vol. 2 (November 2010)

Barker, Philip (1998). *Michel Foucault – An Introduction*, Edinburgh University Press, Edinburgh

Beck, Ulrich (2000) *What is Globalization?* Polity Press, Cambridge

Boli, John & Elliott, Michael A. (2008) *Facade Diversity: The Individualization of Cultural*

Difference, I *International Sociology*, 2008, Sage Publications, London

Butler, Judith

(1990)/(1999) *Genustrubbel – Feminism och Identitetens Subversion*. Routledge. Svensk upplaga

(2007) Daidalos

(1997) *The Psychic Life of Power – Theories in Subjection*. Stanford University Press, Stanford, California

(2004) *Genus Ogjort – Kropp, Begär och Möjlig Existens*. Routledge. Svensk upplaga (2006)

Nordstedts Akademiska Förlag,

de los Reyes, Paulina & Mulinari, Diana (2005) *Intersektionalitet – Kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*. Andra upplagan (2007) Liber. Tryck Malmö

de los Reyes, Paulina (2012) *Postkolonial Feminism, Vol. 2*. Tankekraft Förlag

Filosofiska Rummet (2014) Självkritiken som samhällsfenomen. SR, 26 januari (Radiosändning: elektronisk resurs)

Foucault, Michel

(1976) *Sexualitetens Historia, Band 1- Viljan att veta*. Diadalos

(1980) *Power/Knowledge*. Ed. Colin, Gordon, Vintage Books, New York

(1993). *About the Beginning of the Hermeneutics of the Self: Two Lectures at Dartmouth*. I *Political Theory*, Vol. 21, No. 2. pp. 198-227.

Fuchs, Christian (2014) *Social Media: A Critical Introduction*. Sage Publications, London

Giddens, Anthony

(1990) Giddens, A. (1990) *The Consequences of Modernity*. Polity Press, Cambridge

(1991) *Modernity and Self-Identity – Self and Society in the Late Modern Age*. Polity Press, Cambridge

(1976) *New rules of sociological methods: A positive Critique of Interpretive Sociologies*
The Consequences of Modernity

Godmorgon Världen! (2013) SR, 22 september (Radiosändning: elektronisk resurs)

Haraway, Donna (1988) *Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privelege og Partial Perspective*. I *Feminist Studies* vol. 14, no. 3, 1988. Feminist Studies inc.

- Hinton, Sam & Hjorth, Larissa (2013) *Understanding Social Media*. Sage Publications, London
- Kulick, Don (1998) *Travesti – Sex, Gender and culture among Brazilian Transgendered prostitutes*, University of Chicago Press, Chicago
- Lappalainen, Manne (2011) *Genealogin – Kunskapen Moralen och Subjektet*. Södertörns Högskola, Institutionen för filosofi
- Lenz Taguchi, Hillevi (2004) *In på bara benet – En introduction till feministisk poststrukturalism*. HLS Förlag
- Lindell, Ingrid (2004) *Att se och synas – Filmutbud, kön och sexualitet*. Makadam Förlag
- Mahmood, Saba (2001) *Feminist Theory, Embodiment, and the Docile Agent: Some Reflections on the Egyptian Islamic Revival*. I *Cultural Anthropology* Vol. 16, no 2, 2001, Wiley
- Mohanty, Chandra Talpade (2003) *Feminism Utan Gränser – Avkolonialiserad Teori, Praktiserad Solidaritet*. Kapitel 1. *Med Västerländska Ögon*. Tankekraft Förlag. Tryck Finland
- Sallén, Lovisa (2013) *Fri att Tycka men Maktlös att Förändra – En studie av blogginslag och identitetsskapande runt paradoxen fri subjektivitet och maktlöshet*. Göteborgs Universitet
- Stocker, Barry (2006) *Routledge Philosophy Guidebook to Derrida on Deconstruction*, Routledge
- Rantanen, Theri (2005) *The Media and Globalization*. Sage Publications, London
- Robertson, Roland (1992) *Globalization: Social Theory and Global Culture*. Sage, London
- Thompson, John (1995) *The Media and Modernity*. Polity Press, Cambridge
- Vetenskapens Värld* (2013) SVT, 23 september (Video: DVD)
- Waters, Malcom (1995) *Globalisation*. Routledge, London